

Drongen – Schuiterstraat
archeologisch vooronderzoek – november 2016
A. DE LOGI , N. HEYNSSSENS & R. DE BRANT

DL&H-Rapport 33

Colofon

Project
Drongen – Schuiterstraat
Archeologisch vooronderzoek

Opdrachtgever:
Cohousing De Nieuwe W
Trekweg 107
9030 Mariakerke

Uitvoerder:
De Logi & Hoorne bvba
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465
RPR Gent
www.dl-h.be

DL&H-Rapport 33
ISSN 2294-0790
© 2016 – De Logi & Hoorne bvba

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bvba

Inhoud

Voorwoord	5
Administratieve fiche	5
1. Inleiding	6
2. Aanleiding en doel van het onderzoek	6
3. Geografische en bodemkundige situering	8
4. Archeologische voorkennis	9
5. Studie van kaarten en luchtfoto's	11
6. Toponymie	15
7. Tijds kader	15
8. Methodologie	17
9. Resultaten	19
9.1. Bodemkunde en natuurlijke sporen	19
9.2. Antropogene sporen	22
10. Conclusies en aanbevelingen	28
Bibliografie	29

Voorwoord

In opdracht van Cohousing De Nieuwe W voerde De Logi & Hoorne in november 2016 een archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven uit op een terrein aan de Schuiterstraat in Drongen. Dit rapport behandelt alle aspecten van het veldwerk en de verwerking van deze prospectie. Hieruit volgt tenslotte een aanbeveling wat betreft het verder verloop van het archeologisch traject in het kader van de geplande ontwikkeling.

De uitvoering van dit project kende een vlot verloop dankzij de samenwerking met verschillende partners. We bedanken de toekomstige bewoners van Cohousing De Nieuwe W voor de geslaagde samenwerking, Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent) voor de snelle en correcte opvolging van het project, en kraanfirma Ronny De Pourcq.

Administratieve fiche

Site:	Drongen — Schuiterstraat (DRO-SCH-2016)
Ligging:	Schuiterstraat 34, Drongen, Gent (Oost-Vlaanderen)
Bounding box (Lambert 72):	punt 1: Xmin: 99372,0; Ymax: 193283,8; punt 2: Xmax: 99488,0; Ymin: 193209,7
Kadaster:	Gent, afdeling 27, sectie C, percelen 850s, 854f, 855b ²
Onderzoek:	vooronderzoek met ingreep in de bodem / proefsleuven
Opdrachtgever:	Cohousing De Nieuwe W
Eigenaar terrein:	Cohousing De Nieuwe W
Uitvoerder:	De Logi & Hoorne bvba
Vergunning:	2016/404
Vergunninghouder:	Adelheid De Logi
Vergunning metaaldetectie:	2016/404(2)
Vergunninghouder metaaldetectie:	Adelheid De Logi
Trajectbegeleiding:	Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent)
Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Gent, Drongen, Schuiterstraat 34
Bewaarplaats archief:	De Logi Hoorne bvba Canadezenlaan 1A 9991 Adegem
Grootte projectgebied:	3210m ²
Grootte onderzoeksgebied:	2310m ²
Termijn:	terreinwerk: 15 november 2016 verwerking: 16 t.e.m. 24 november 2016
Archeologen:	Adelheid De Logi Nele Heynssens
Verwachting:	ongekend
Resultaten:	Twee grachten dateren vanaf de volle middeleeuwen, daarnaast kuilen daterend vanaf nieuwe tijd en een recent paalspoor.
Aanbeveling:	geen verder archeologisch onderzoek

1. Inleiding

Midden november 2016 voerde een team van De Logi & Hoorne een archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven uit in Drongen, een deelgemeente van Gent. Het terrein van in totaal 3210m² ligt aan de Schuiterstraat 34, en zal in de nabije toekomst ontwikkeld worden tot een cohousingproject met zes woningen en een gemeenschappelijk paviljoen. Het vooronderzoek moet nagaan of op het projectgebied archeologische sporen aanwezig zijn die voorafgaand aan de bouwwerken nader onderzocht moeten worden met een vervolgonderzoek. In de aangelegde proefsleuven en kijkvensters werden natuurlijke sporen, twee grachten uit de middeleeuwen, en enkele kuilen die dateren vanaf de nieuwe tijd aangesneden. Gezien het uitblijven van indicaties voor de aanwezigheid van een of meer archeologische sites op het terrein én bijgevolg een zeer lage verwachting naar potentiële kenniswinst bij eventueel vervolgonderzoek, wordt in het kader van de huidige ontwikkeling geen bijkomend archeologisch onderzoek aanbevolen.

2. Aanleiding en doel van het onderzoek

Het archeologisch vooronderzoek aan de Schuiterstraat in Drongen werd uitgevoerd in opdracht van Cohousing De Nieuwe W. Deze groep plant op het terrein een woonproject op te bouwen bestaande uit zes woningen, gegroepeerd in twee bouwvolumes, een gemeenschappelijk paviljoen, auto- en fietsparking gelegen in een grote tuin. De werken die met deze ontwikkeling gepaard gaan impliceren ingrepen in de bodem waarbij eventueel in de bodem aanwezige archeologische sporen en vondsten beschadigd of vernield kunnen raken. Omdat deze schade onomkeerbaar is, moeten dergelijke restanten voorafgaand aan de bouwwerken gedocumenteerd kunnen worden. Het archeologische vooronderzoek met proefsleuven heeft als doel na te gaan of er in de bodem wel degelijk archeologische resten aanwezig zijn die van de geplande werken schade kunnen ondervinden, en wat hun aard, datering, verspreiding, bewaringsgraad, en wetenschappelijk belang is. Uit deze gegevens moet dan blijken of op het terrein een archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Figuur 1: Het plangebied in rood aangeduid op een orthofoto (© Geopunt)

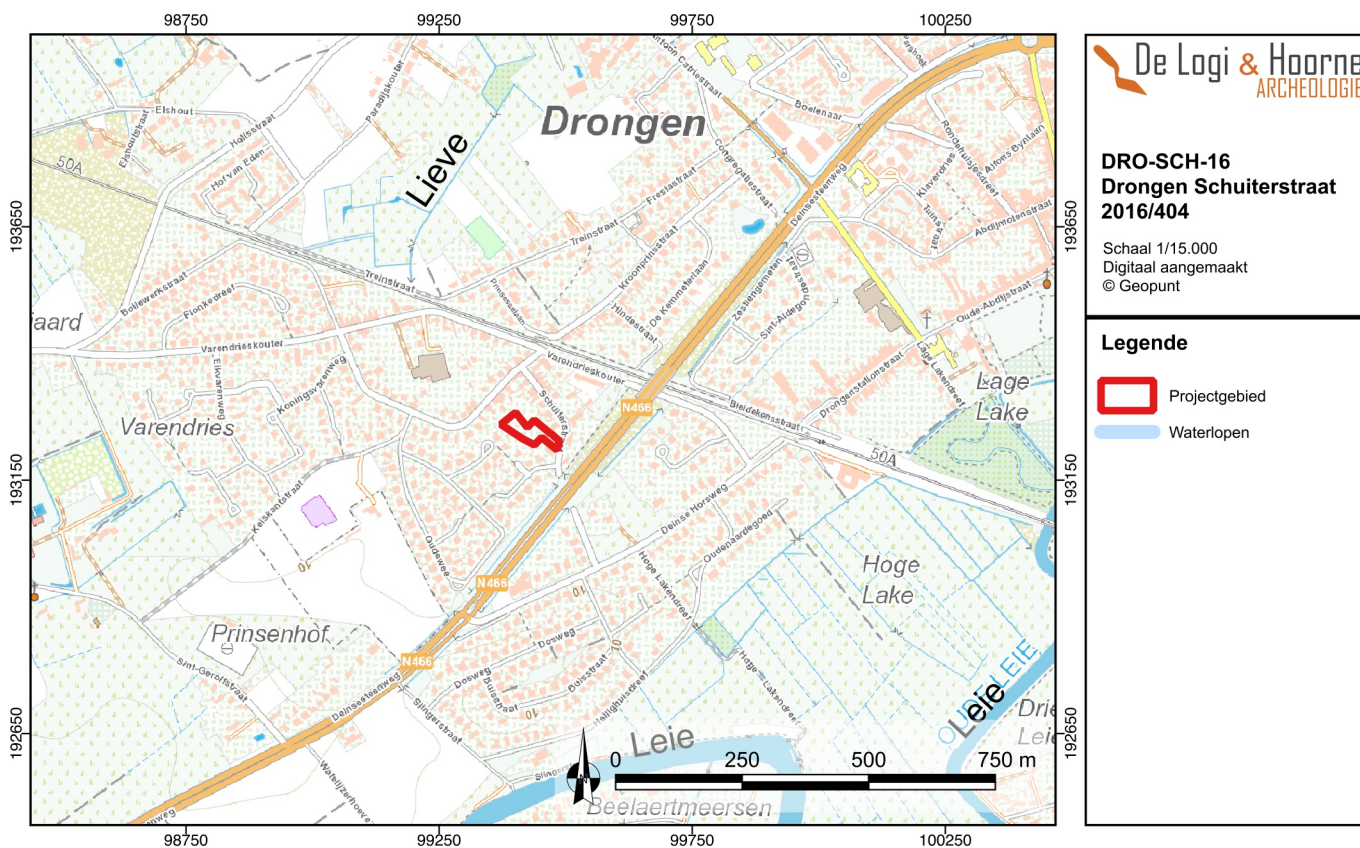
Figuur 2: Ontwerp van de geplande ontwikkeling binnen het projectgebied (© bast architects | engineers)

3. Geografische en bodemkundige situering

Het projectgebied bevindt zich in Drongen, een deelgemeente van Gent, in de provincie Oost-Vlaanderen. Het terrein ligt op 1km ten westzuidwesten van de dorpskern van Drongen en ten westen van de Schuiterstraat, die ook meteen de zuidoostelijke grens van het plangebied vormt. De overige grenzen van het terrein zijn gevormd door de omliggende tuinen van de bewoning langs de Schuiterstraat in het noordoosten, zuidoosten en zuiden, de Oudewee in het westen en de Bollewerkstraat in het noorden en noordwesten. Het projectgebied omvat percelen 850s, 854f, 855b² van afdeling 27, sectie C van de stad Gent, samen goed voor een oppervlakte van 3210m². Binnen het projectgebied bevinden zich twee grachten. Eén gracht bevindt zich op de grens tussen de meest noordwestelijke percelen 854f en 855b², en doorkruist het plangebied bijgevolg van het zuidwesten naar het noordoosten. In het zuidwesten sluit deze gracht aan op een tweede exemplaar dat langs de zuidwestelijke grens van het terrein loopt. Het terrein ligt tussen twee waterlopen: de Lieve en de Leie. De Lieve loopt ongeveer 320m ten noordnoordwesten van het plangebied. De Leie stroomt met een ZW-NO verloop op 630m ten zuiden van het terrein.

Op het moment van de archeologische prospectie was het meest zuidoostelijke perceel centraal bebouwd met een woning. Langs de zuidwestelijke zijde van dit gebouw liep een oprit tot een schuur die de gehele breedte van de noordwestelijke perceelsgrens innam. Om de toegang tot het achterliggende terrein te verzekeren werd de zuidwestelijke helft van deze schuur voorafgaand aan het vooronderzoek afgebroken. De twee noordwestelijke percelen waren in gebruik als grasland, waarbij het meest noordwestelijke stuk grond in gebruik was als tuin met bomen en struiken. Op de bodemkaart van België staat het grootste deel van het plangebied gekarteerd als matig droge zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Lcc). Het meest zuidoostelijke deel van het terrein — waarop de woning ligt — en een smalle strook langs de noordwestelijke grens van het projectgebied zijn als bebouwd (OB) aangegeven. Het hoogste punt van het terrein bevindt zich in het noorden waar de TAWwaarden schommelen rond 9,3m. Van daaruit helt het terrein af naar het westen en het zuidoosten. De laagst gelegen zone situeert zich rond de gracht die percelen 854f en 855b² van elkaar scheidt. Hier bedragen de TAWwaarden 8,5 tot 8,8m. Ten zuidoosten van deze zone stijgt het maaiveld opnieuw in zuidoostelijke richting tot 9,1m TAW.

Figuur 3: Het plangebied en de waterlopen in de omgeving aangeduid op de topografische kaart (© Geopunt)

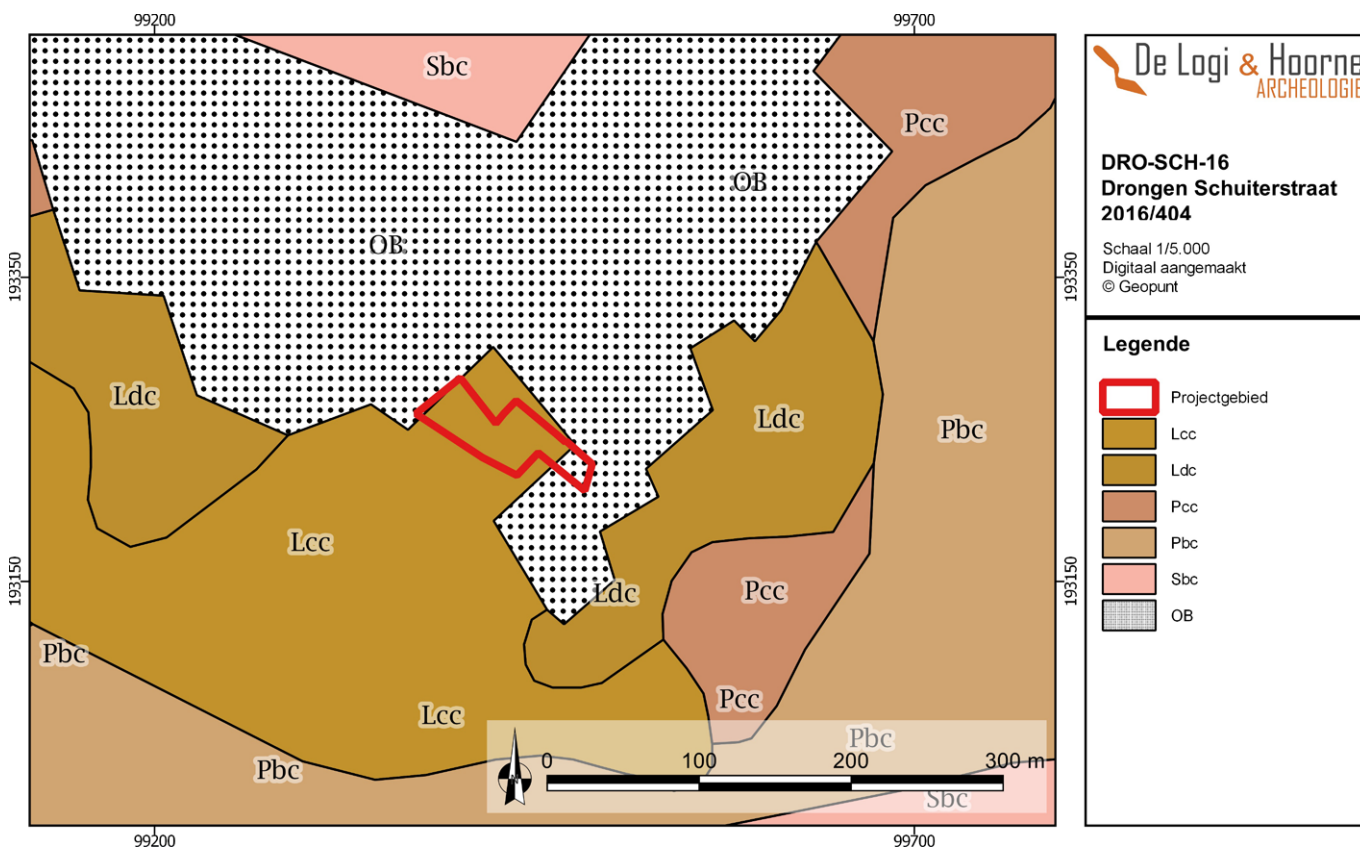
4. Archeologische voorkennis

In het projectgebied zelf gebeurden in het verleden nog geen archeologische vaststellingen. Binnen een straal van ongeveer 1km rondom het plangebied werden echter wel al sites onderzocht of opgemerkt. Dichtst bij het terrein aan de Schuiterstraat liggen twee gekende sites: Drongen Heilig Huizeken en Drongen Keiskant.

De archeologische site Heilig Huizeken bevindt zich ongeveer 550m ten zuidzuidwesten van het plangebied. Op dit terrein werden toevalsvondsten gedaan en veldprospecties uitgevoerd. Hierbij werden vondsten uit verschillende periodes gedaan. De oudste is een concentratie van lithisch materiaal dat in het mesolithicum en het laat neolithicum dateert. Het gaat om meer dan 1100 artefacten, maar ook enkele fragmenten aardewerk in prehistorische techniek. Van dit aardewerk kan niet met zekerheid uitgesloten worden dat het in de metaaltijden dateert. Uit de Romeinse periode stammen scherven in luxe- en gewoon aardewerk. Op het terrein werd naast aardewerk — waaronder ook Eifelwaar — een gelijkarmige *fibula* gevonden die in de Merovingische periode wordt geplaatst. Er werd ook heel wat aardewerk uit de volle middeleeuwen aangetroffen, waaronder roodbeschilderde waar, Andenne, Paffrath, en roodgebakken en grijsgebakken keramiek. Aardewerk uit de late middeleeuwen omvat ondermeer roodgebakken en grijsgebakken gedraaide waar, protosteengoed, keramiek van Siegburg, en steengoed van Langerwehe. Vondsten uit de nieuwe tijden zijn scherven in steengoed, majolica en oxiderend gebakken gedraaide waar, glasfragmenten, pijpenkoppen en drie beeldjes in pijpjarde (DE CLERCQ 1997: 28; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 32137). De vondst van een 8ste- of 9de-eeuwse gelijkarmige *fibula* aan de Wafelijzerhoeve in Drongen — ongeveer 920m ten zuidwesten van het plangebied — kan bij de site horen die via vondsten werd vastgesteld aan Heilig Huizeken (BERKERS 2009: 113; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 40115).

Aan de Keiskant, op ongeveer 575m ten zuidwesten van het projectgebied, hadden in 2009 een proefsleuvenonderzoek en een opgraving plaats. De oudste vondsten zijn afslagen en een pijlpunt in vuursteen. Twee kuilen waarin enkele aardewerkscherfjes werden gevonden bevatten onderaan een laag met brandresten waarin ook een klein fragment verbrand bot stak.

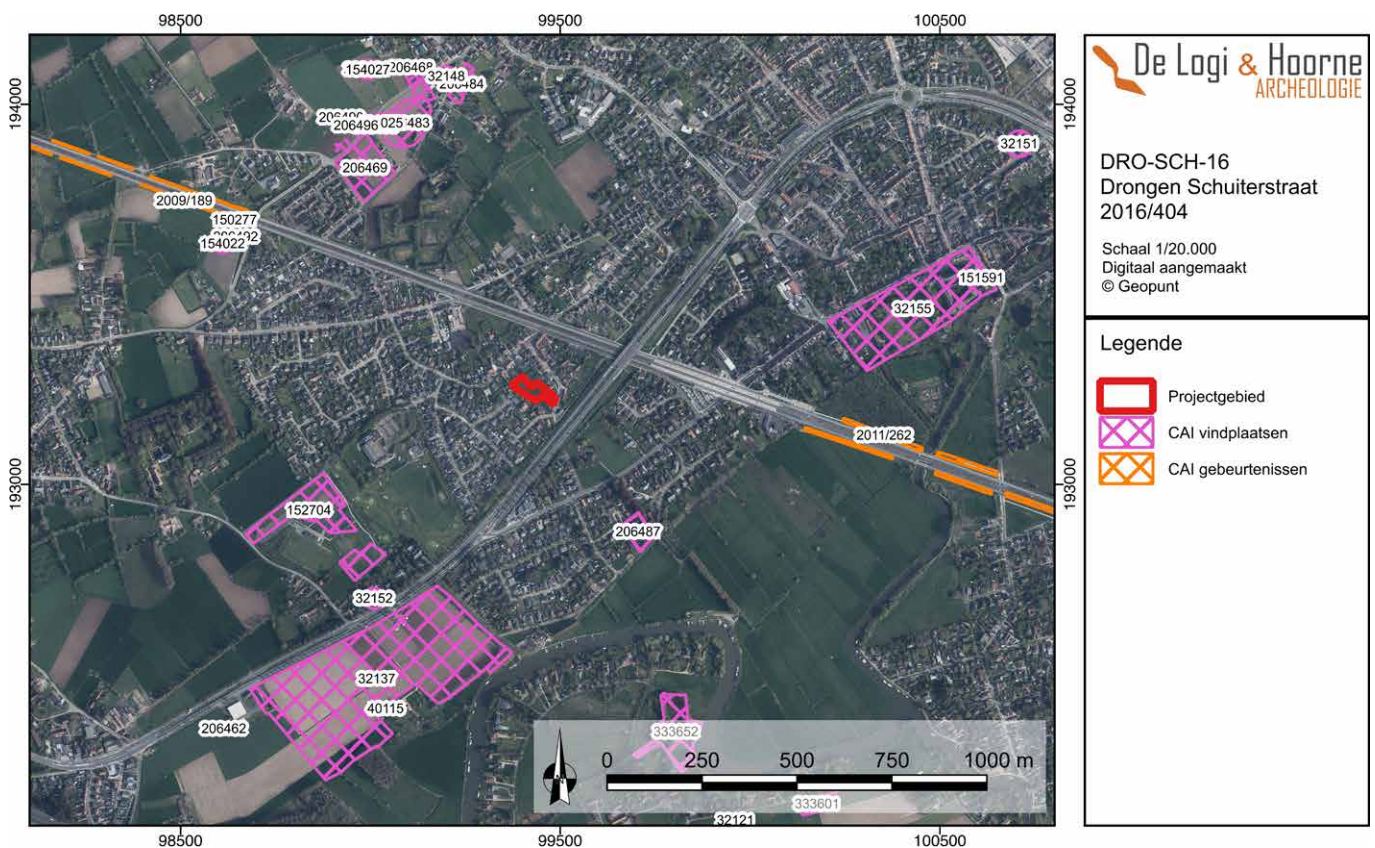
Figuur 4: Het plangebied aangeduid op de bodemkaart (© Geopunt)

Deze kuilen werden gedateerd in het neolithicum. Uit de late bronstijd en vooral de vroege ijzertijd stammen vijf kuilen waarin verbrand aardewerk, een spijnschijfje, weefgewichten en verbrande huttenleem werd gevonden. Mogelijk wijzen deze sporen van verbranding op een ritueel bij de verlaten van het erf. De meest sporen hoorden toe aan een rurale Romeinse nederzetting die in de 1ste - vroege 2de eeuw n.Chr. dateert. Deze nederzetting omvatte zeker zes tweeschepige hoofdgebouwen van het type Alphen-Ekeren en een aantal vierpalige spiekers. Op het terrein waren ook grachten aangelegd die mogelijk deel uitmaakten van een systeem van erfafbakening of -indeling. Eveneens uit de Romeinse tijd dateren karrensporen en de afwateringsgrachten van een gebogen wegtraject — waarin handgevormd aardewerk, scherven in *terra nigra* en van Zuid-Spaanse amforen werden gevonden — en een grote kuil waarin stukken van dakpannen — zowel *tegulae* als *imbrices* — staken. Naast oude sporen werden op Keiskant ook sporen uit de Eerste Wereldoorlog aangesneden. Het betrof acht inslagen van granaten die uit Franse Schneiderkanonnen richting de Duitse artillerie op Keiskant waren afgevuurd (DE CLERCQ & STOOPS 2010; DE MULDER & STOOPS 2011; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 152704). Vondsten die vermoedelijk uit de steentijden stammen werden ook gedaan bij veldprospecties aan het Prinsenhof in Drongen — op 645m ten zuidwesten van de Schuiterstraat. Er werden vuurstenen afslagen, kernflanken en schrabbers aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 32152).

Ten noordnoordwesten en ten noorden van het terrein aan de Schuiterstraat werden heel wat archeologische vaststellingen gedaan door middel van luchtfotografische prospecties. Zo werden aan de Hollisstraat verschillende aanwijzingen voor de aanwezigheid van verschillende circulaire greppels opgemerkt. Deze kringgreppels kunnen hoogstwaarschijnlijk geïdentificeerd worden als de grachten die grafheuvels omgeven. Dit fenomeen is gekend vanaf het laat neolithicum (circa 2500 v.Chr.) tot de midden bronstijd (circa 1400 v.Chr.), met een piek tussen 1700 en 1500 v.Chr. (DE REU 2014: 17-19). Een vermoedelijke grafcirkel werd herkend op 825m ten noordwesten van het plangebied te Drongen Kraaiaarde (BOURGEOIS *et al.* 1999: 47-49; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 154022). Aan de Hollisstraat — tussen 760 en 905m ten noordnoordwesten van het projectgebied — werd vermoedelijk een klein grafveld vastgesteld met in totaal vier enkele en een dubbele kringgreppel opgemerkt (BOURGEOIS *et al.* 1999: 47-49; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers

Figuur 5: Het plangebied en de gekende archeologische onderzoeken in de omgeving aangeduid op een luchtfoto (© Geopunt)

154025, 154027, 200491, 200492 & 206490). Behalve kringgreppels werden langs de Hollisstraat ook mogelijke kuilen, grachten met luchtfotografie vastgesteld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers 206468, 206469, 206483, 206484 & 206496).

Archeologisch vooronderzoek bij de aanleg van de spoorlijn Drongen-Landegem — op ongeveer 850m ten noordwesten van het plangebied — werden, naast ongedateerde greppels, grachten en kuilen, ook een aantal kuilen met handgevormd aardewerk uit de metaaltijden, een gracht met Romeins gedraaid aardewerk en enkele grachten met volmiddeleeuws aardewerk aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 150277). Ook bij het zuidoostelijk vervolg van de aanleg van de spoorlijn had proefsleuvenonderzoek plaats. Binnen een afstand van 1km ten oosten van het projectgebied werden hier enkel recente sporen aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, gebeurtenissen dossiernummer 2011/262).

Een archeologische opgraving aan de Norbertijnenabdij van Drongen — ongeveer 800m ten oosten van de Schuiterstraat — werden vijf vloerniveaus van de oude kerk aangetroffen. De kerk zou zes bouwfases gehad hebben. Mogelijk stond hier al vanaf de 7de eeuw een gebedsplaats. De historische bronnen hierover gaan terug tot de 10de eeuw. Volgens de kaart van Horenbault zou de site grotendeels ommuurd geweest zijn. Hierbinnen stonden twee kerken naast elkaar. Bij de opgravingen werden in de funderingen en het metselwerk stukken van laatgotisch beeldhouwwerk en een Romaanse doopvont in Doornikse kalksteen gevonden. Onder de verschillende vloerniveaus werden graven en grafkelders gevonden. Drie grafkelders waren beschilderd en dateren uit de 13de, de 14de en de 16de eeuw (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 32155).

Een vondstprospectie en studie van kaartmateriaal wees op het bestaan van een ronde site met walgracht in de Goedingenstraat 4 in Afsnee, ongeveer 815m ten zuidzuidoosten van het plangebied. Volgens de bronnen zou de site met de naam Goed ten Bossche minstens tot de 14de eeuw teruggaan. Vanaf de 16de-17de eeuw is het domein gekend als het Kasteel van Idewalle, bestaande uit een opperhof met een groots kasteel rond een binnenplein. Tussen het opper- en het neerhof lag een houten ophaalbrug. In 1585 zou het kasteel door een brand deels vernield zijn, en rond 1800 werd het afgebroken (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 333652).

Behalve grafmonumenten uit het finaalneolithicum of de bronstijd werden in de omgeving ook enkele jongere structuren opgemerkt met luchtfotografische prospectie. Op ongeveer 800m ten noorden van het projectgebied werd een ovale structuur aan de Paradijskouder bij het toponiem Elzendries herkend. Booronderzoek op de structuur leverde reducerend gebakken aardewerk op dat in de volle middeleeuwen werd geplaatst (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 32148). Aan de Heilighuysdreef, circa 380m ten zuidoosten van de Schuiterstraat, werd een vermoedelijk middeleeuwse site met walgracht vastgesteld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 206487). En aan Kraaiaarde — op 825m ten noordwesten van het projectgebied — zou een wegtracé uit de nieuwe tijd zichtbaar zijn (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 206492).

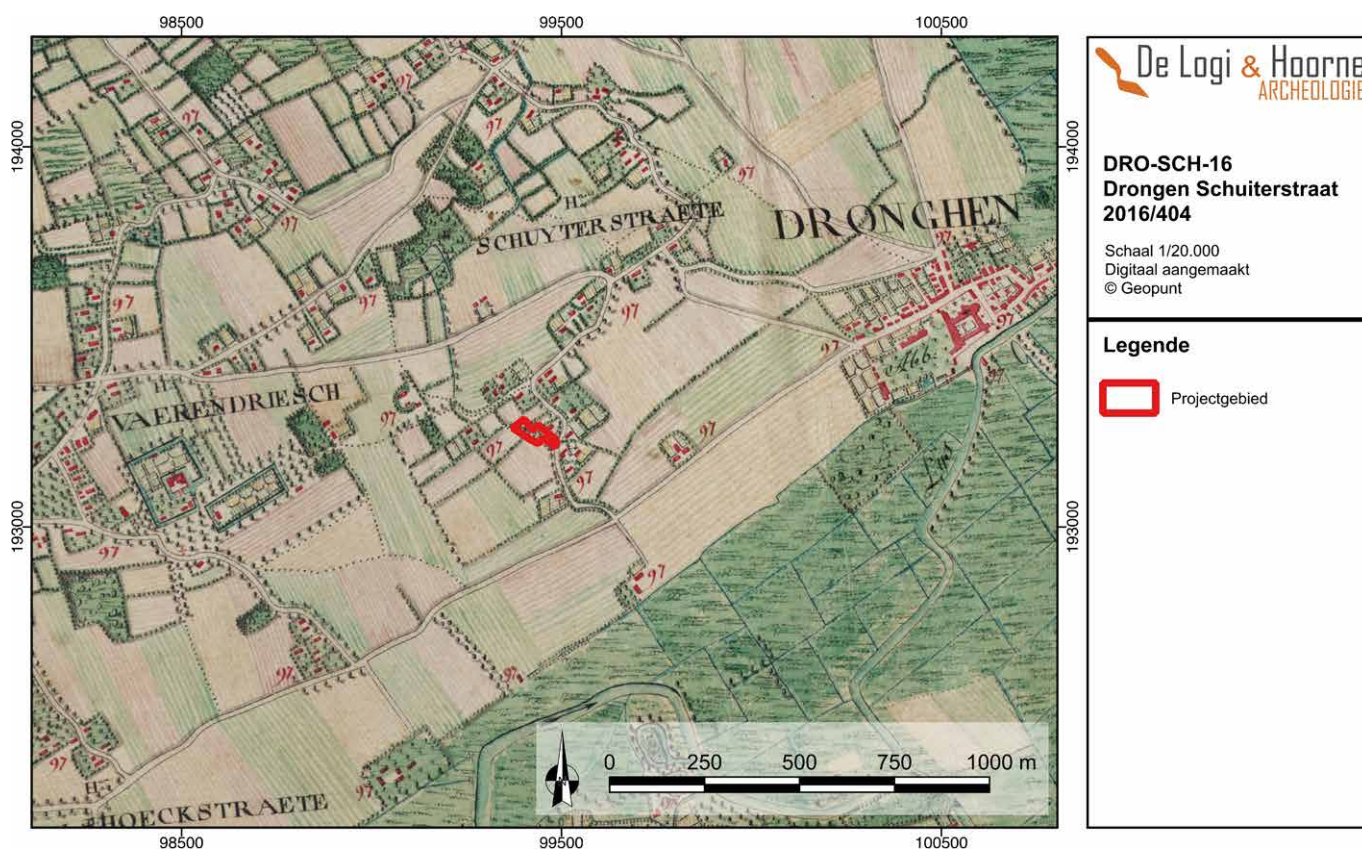
5. Studie van kaarten en luchtfoto's

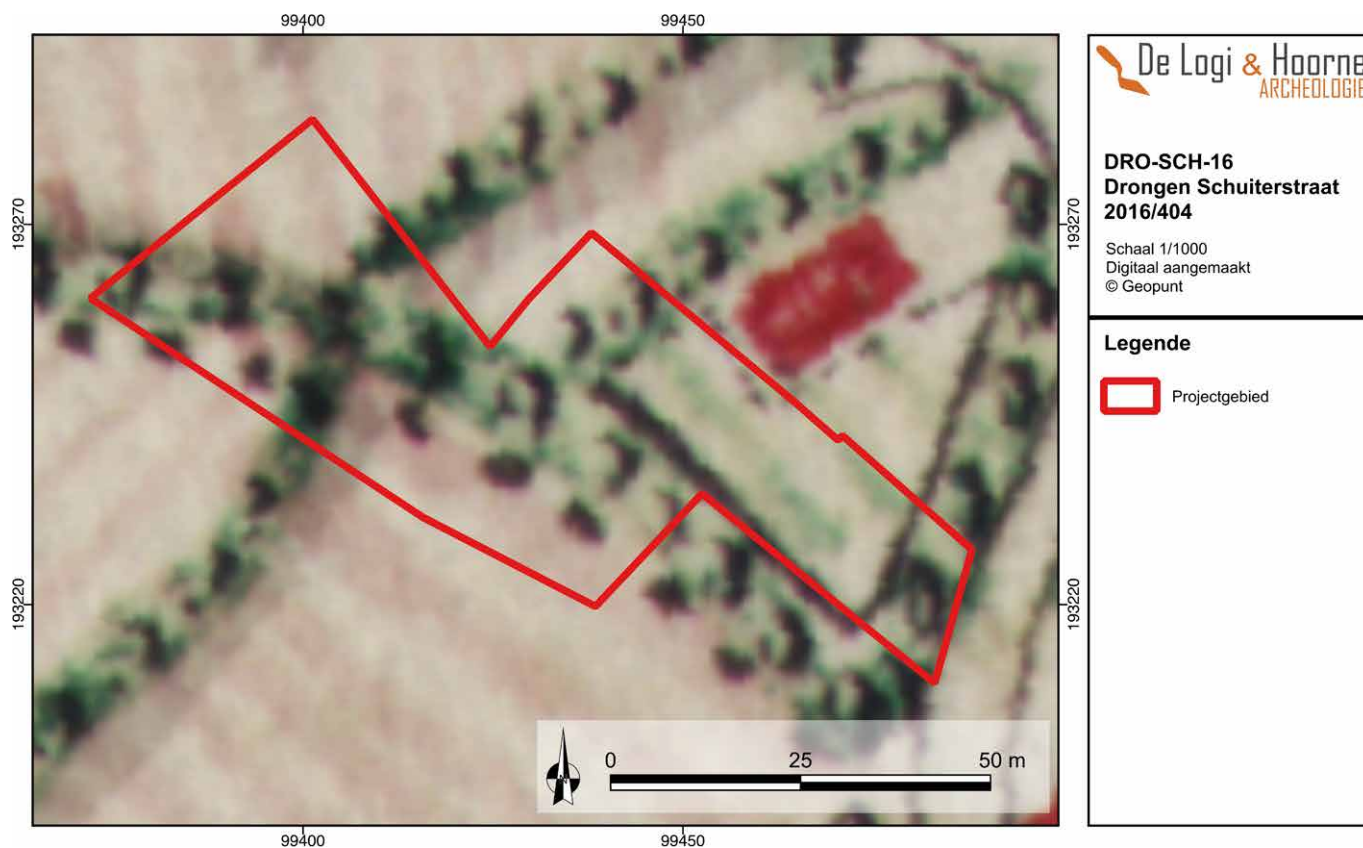
De consultatie van historisch kaartmateriaal uit de 18de-19de eeuw en van luchtfoto's genomen de voorbije 45 jaar kan inzichten opleveren over hoe het projectgebied aan de Schuiterstraat in die periodes in gebruik was. Op de kaart van Ferraris die dateert rond 1777 bevindt het plangebied zich in een landelijke omgeving. De terreinen rondom het plangebied zijn grotendeels in gebruik als landbouwgronden. De percelen zijn afgeboord met bomenrijen. In de omgeving is de huidige dorpskern van Drongen met de abdijsite aan de Leie zichtbaar. Het projectgebied ligt langs een weg die ter hoogte van het project hetzelfde verloop toont als de huidige Schuiterstraat. Deze weg loopt in noordoostelijke richting naar het gehucht *Schuyterstraete*, en sluit in het zuidwesten aan op de weg van Drongen naar Baarle. Ongeveer 750m ten westen van het projectgebied is het gehucht *Vaerendriesch* aanwezig waar ook het kasteeldomein Kapellegoed gekarteerd is. Het Goed ter Capellen had oorspronkelijk een dubbele omwalling en zou ver teruggaan in haar oorsprong. Er is echter niet veel met zekerheid gekend over de oudste geschiedenis van dit domein. Het goed werd reeds vermeld aan het einde van de 14de eeuw (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016a). In de onmiddellijke

nabijheid van het plangebied zelf zijn langs de Schuiterstraat verschillende bakstenen hoeves aangeduid. Op het projectgebied zelf zijn geen gebouwen aanwezig, het terrein valt in de akkers en tuin rondom een gebouw dat zich ten noordoosten van het plangebied ophoudt, en waar momenteel boerenarbeidershuisjes uit het laatste kwart van de 19de eeuw staan (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016b). In het plangebied lopen volgens de Ferrariskaart verschillende perceelsafbakenende bomenrijen. Het gaat om drie min of meer NO-ZW gerichte rijen in het noordoostelijk deel van het terrein en een licht gebogen NW-ZO lopende rij in het zuidwestelijk deel. Langs de zuidwestzijde van deze bomenrij loopt een voetweg. In hoeverre deze elementen effectief binnen het plangebied vallen is onzeker, aangezien de Ferrariskaart niet overal even nauwkeurig kan gegeorefereerd worden. De gebogen bomenrij op de Ferrariskaart lijkt in elk geval overeen te komen met een perceelsgrens die volgens de Atlas der Buurtwegen (ongeveer 1840) langs de zuidwestelijke grens van het plangebied loopt. Het projectgebied beslaat er drie percelen waarvan enkel het zuidoostelijke deels bebouwd is met het meest zuidwestelijk deel van de in het noordoosten aanpalende hoeve en een achterliggend bijgebouwtje. De percellering vertoont gelijkenissen met de huidige maar lijkt iets naar het noordwesten verschoven, maar dit kan ook aan de projectie van de oude kaart te wijten zijn. Het toponiem *Hameau Schuiterstraet* staat hier net ten zuiden van het plangebied aangeduid. Verder naar het noordoosten staat echter nogmaals de vermelding *Hameau Schuiterstraet*. Op deze kaart is de spoorweg Gent-Oostende ten noordoosten van het plangebied reeds aanwezig. Het gehucht Varendriesch is nog aanwezig, maar nu zijn ook de gehuchten Kapellenhoek en Princenhof ten oostzuidoosten van het projectgebied weergegeven. De kaart van Popp (1842-1879) vertoont geen grote veranderingen ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen. De enige relevante wijziging is het ontbreken van het bijgebouwtje binnen het meest zuidoostelijk perceel van het plangebied. Op de Topografische kaart Vandermaelen — die verder geen noemenswaardige verschillen vertoont met de voorgaande kaarten — is dit bijgebouw echter wel aanwezig.

De oudste geconsulteerde bron uit de 20ste eeuw is een topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw die tussen 1950 en 1970 werd opgemaakt. Met uitzondering van een kleine verschuiving van het plan ten opzichte van de huidige kaarten, is de situatie binnen het plangebied vermoedelijk reeds gelijk aan de toestand net voor de aanvang van het proefsleuvenonderzoek. Centraal op het zuidoostelijk perceel ligt een woning, langs de

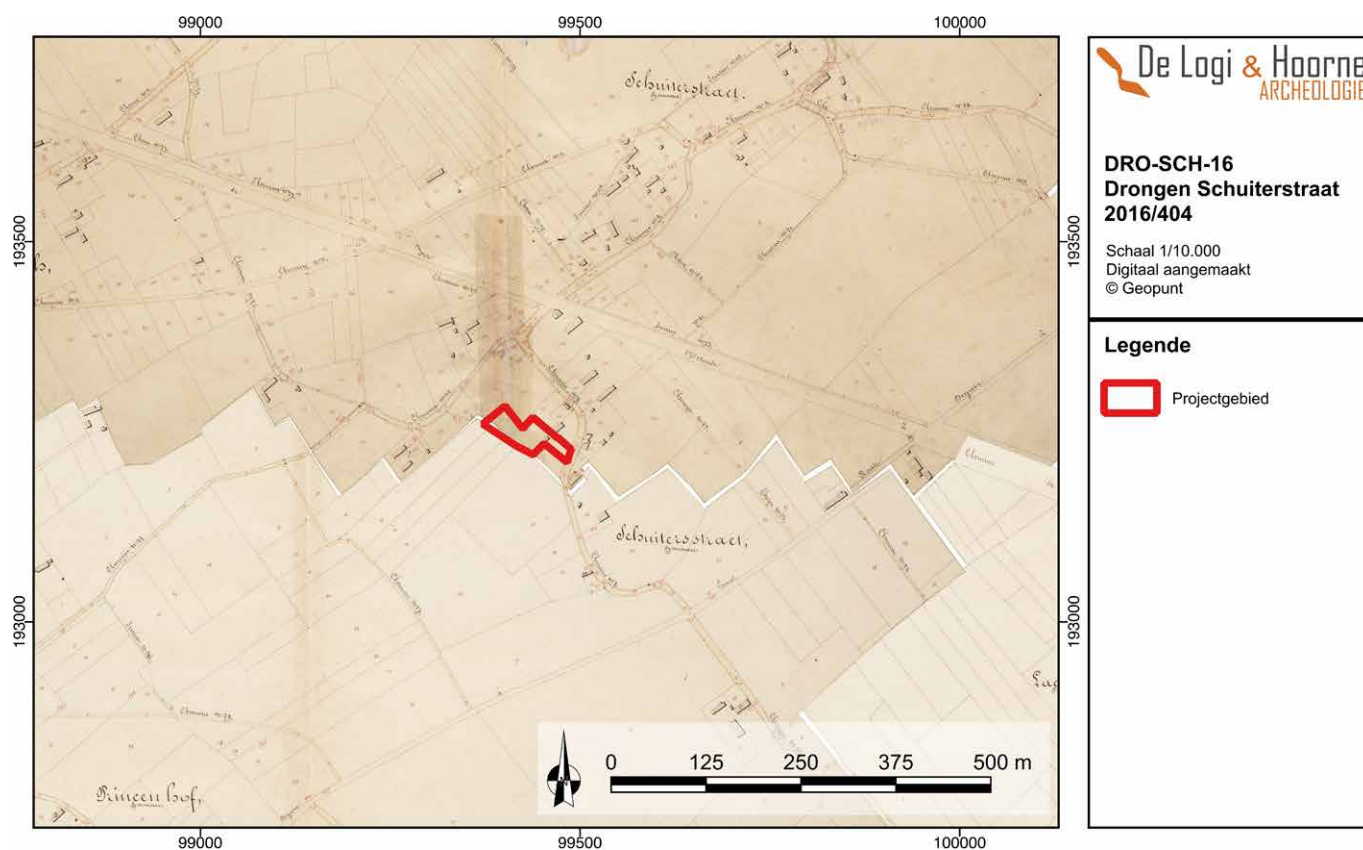
Figuur 6: Het plangebied en zijn omgeving op de Ferrariskaart (© Geopunt)

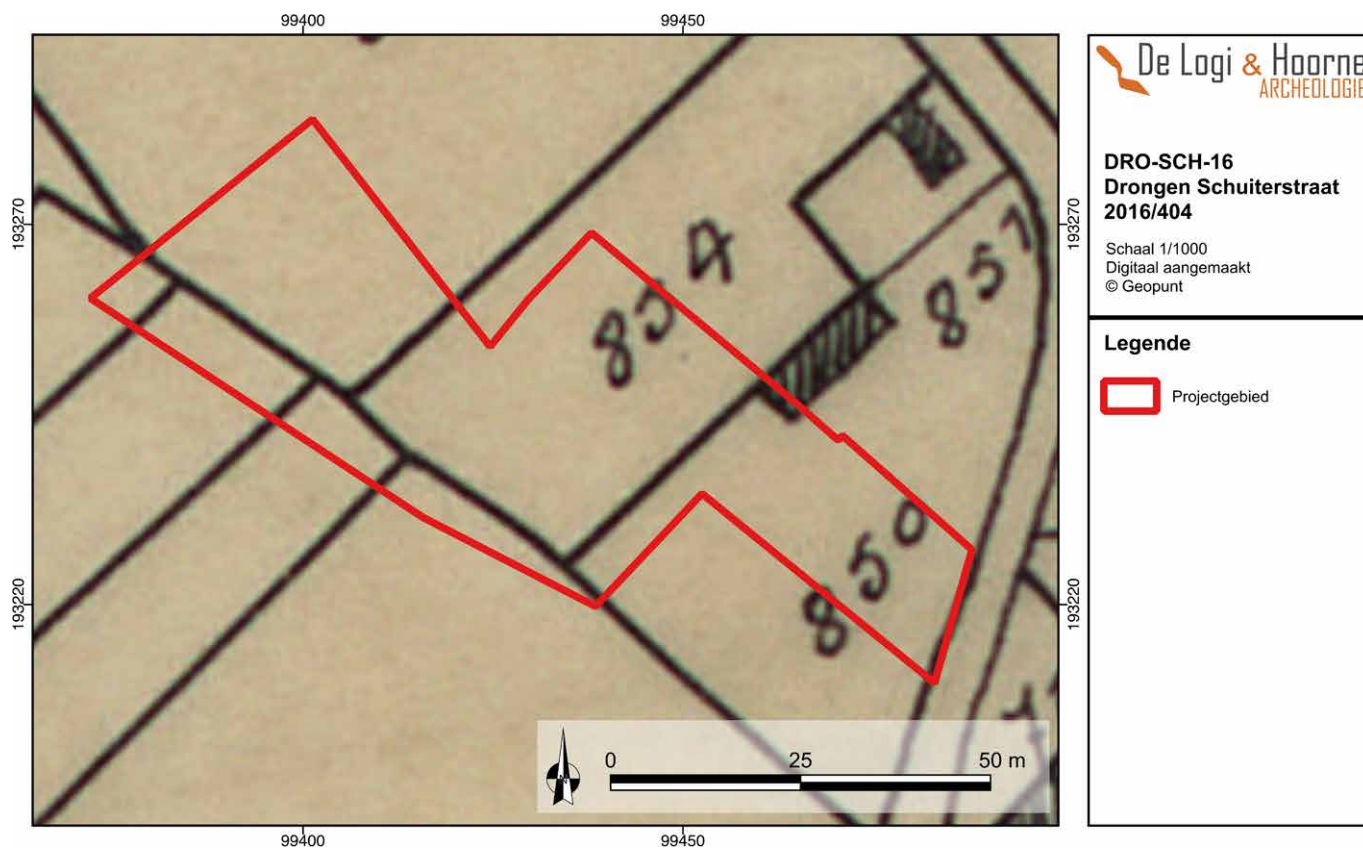

Figuur 7: Het plangebied in detail op de Ferrariskaart (© Geopunt)

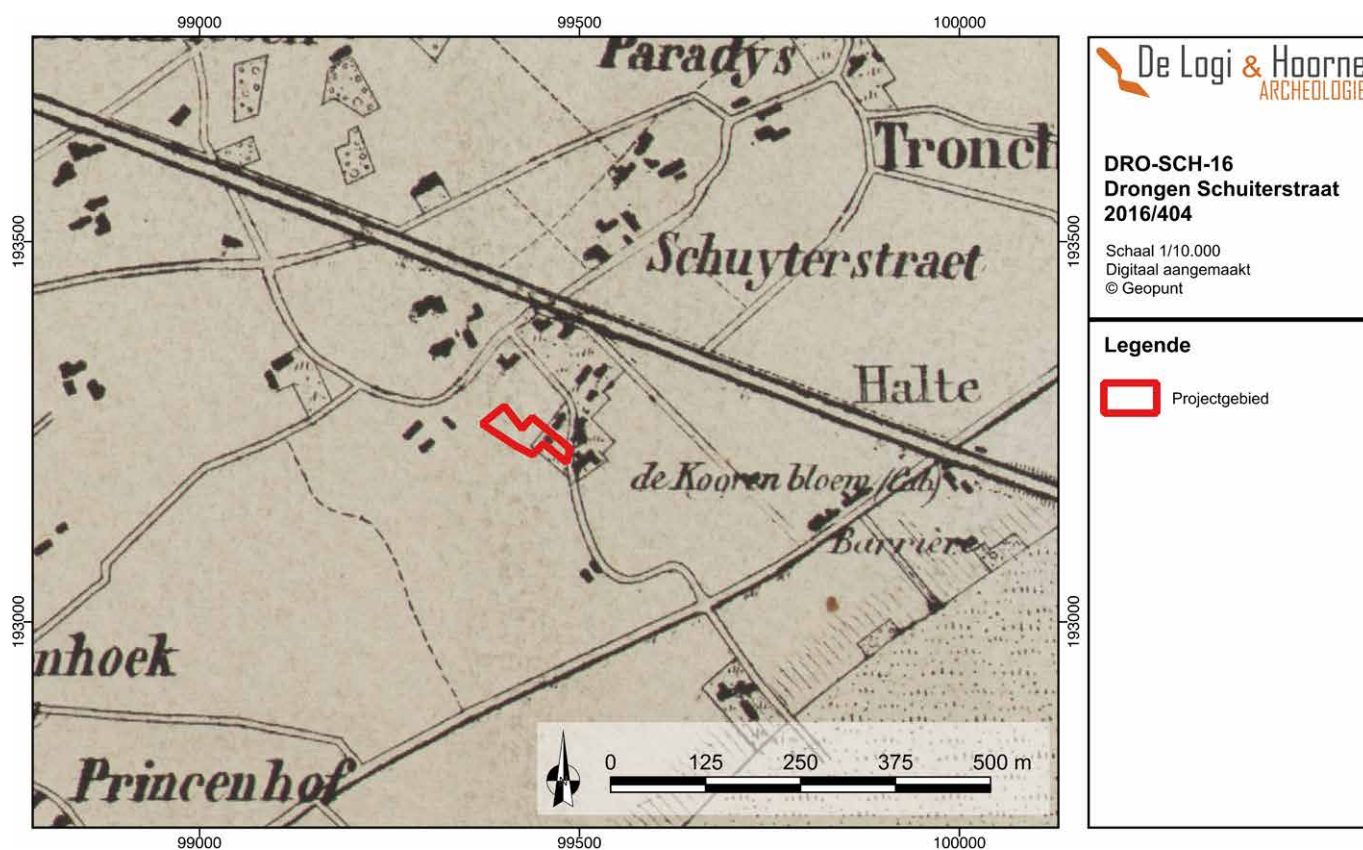
Figuur 8: Het plangebied en de omgeving op de Atlas der Buurtwegen (© Geopunt)

Figuur 9: Het plangebied op de Poppkaart (© Geopunt)

Figuur 10: Het plangebied op de Topografische kaart Vandermaelen (© Geopunt)

noordwestelijke grens van dit perceel situeert zich een schuur. De twee overige percelen zijn niet bebouwd. Rondom het plangebied is de bebouwing aanzienlijk toegenomen, maar de terreinen ten zuidoosten van het plangebied zijn nog niet bebouwd, zoals dat nu het geval is. De situatie op deze topografische kaart komt overeen met de oudst beschikbare luchtfoto, genomen in 1971. De daaropvolgende orthofoto dateert van 1990. Binnen het plangebied hadden geen veranderingen plaats, maar de gronden ten zuidoosten van het terrein zijn ondertussen ingenomen door nieuwe wegen en woonverkevelingen. De luchtfoto van 2002 is een stuk gedetailleerder en toont een terreingebruik dat niet afwijkt van de recente toestand: de woning en schuur met oprit op het zuidoostelijke perceel, het centrale perceel in gebruik als weide, en het noordwestelijk perceel is ingenomen door tuin en moestuin, en is van het centraal perceel gescheiden door een gracht.

6. Toponymie

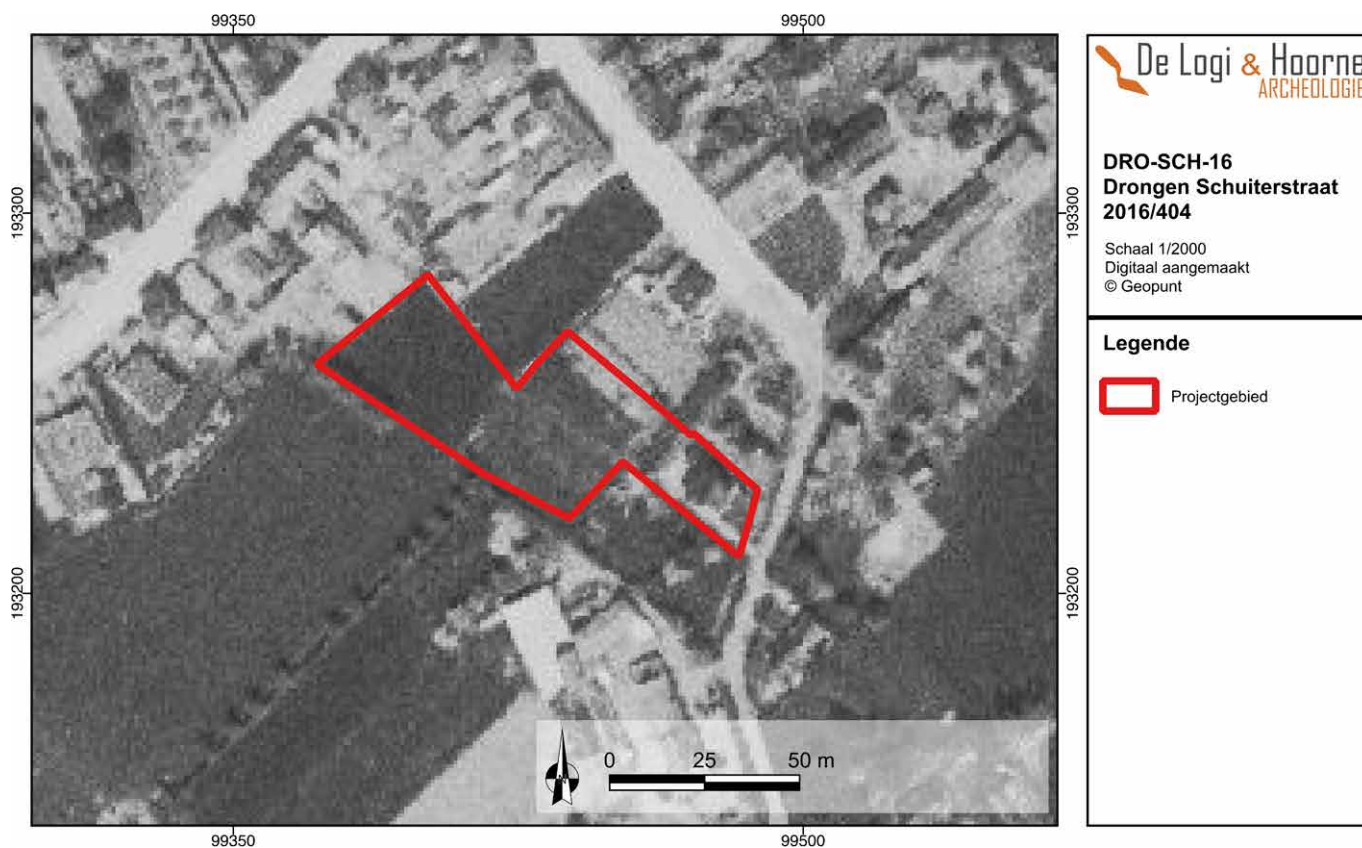
De gemeentenaam Drongen wordt voor het eerst vermeld in een 10de-eeuwse kopie van een bron uit 820-822 als *Truncinas*. Een bron uit het midden van de 11de eeuw spreekt van *Truncinis*. In de 12de eeuw wordt *Troncinium* vermeld en aan het einde van de 13de eeuw is sprake van *Dronghine*. *Truncinius* is een Gallo-Romeinse naam die volgens Gysseling afgeleid is van de persoonsnaam *Trunkinios* (DEBRABANDERE 2010: 69). De verklaring voor de straatnaam Schuiterstraat is niet geheel duidelijk. Als familienaam zou (De) Schuiter kunnen verwijzen naar een schipper, en afgeleid zijn van het woord schuit, of een schutter, boogschutter of lid van een schuttersgilde, of naar een beambte die loslopend vee schut, dit is opsluit in een schot (DEBRABANDERE 2003).

7. Tijds kader

Het proefsleuvenonderzoek aan de Schuiterstraat in Drongen werd uitgevoerd op 15 november 2016. Het archeologisch team bestond uit projectleidend archeoloog Adelheid De Logi en assistent-archeoloog Nele Heynssens. In de voormiddag werden op het terrein zes proefsleuven en een kijkvenster gegraven. Na bezoek van Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent) konden de uitgegraven sleuven en het kijkvenster diezelfde dag terug worden gedicht. Aansluitend op het veldwerk had de verwerking van de resultaten plaats. Het eindverslag van de prospectie werd afgewerkt op 24 november 2017.

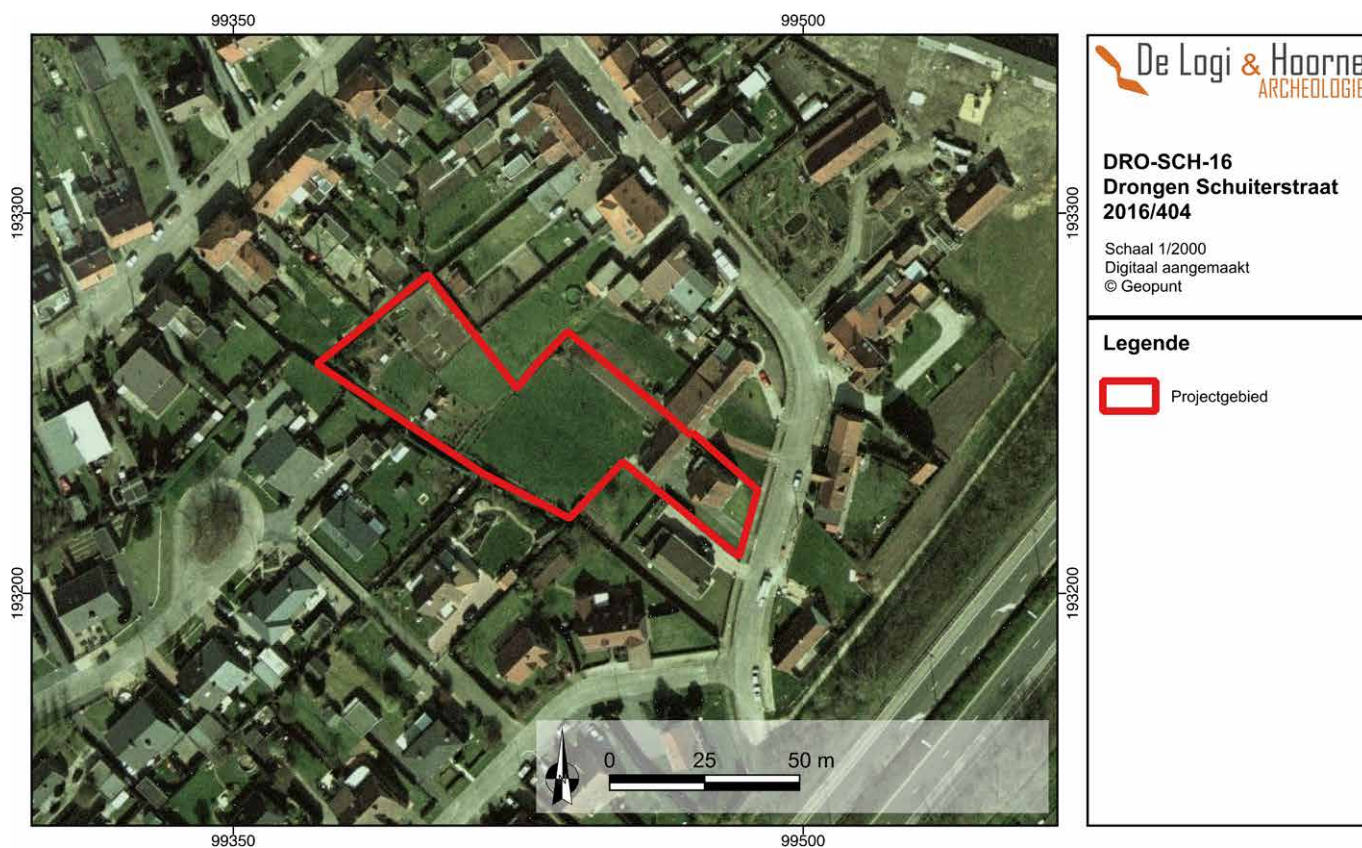
Figuur 11: Het plangebied op de topografische kaart 1950-1970 (© Geopunt)

Figuur 12: Het plangebied op een luchtfoto genomen in 1971 (© Geopunt)

Figuur 13: Het projectgebied aangeduid op een luchtfoto van 2002 (© Geopunt)

8. Methodologie

Het archeologisch vooronderzoek aan de Schuiterstraat moet uitwijzen of op het projectgebied archeologische sporen aanwezig zijn, en of deze een vervolgonderzoek vereisen. De resultaten van de prospectie moeten toelaten een goed onderbouwd advies te geven betreffende een eventuele opgraving of vrijgave van de gronden. Hiertoe worden op het terrein met een regelmatige tussenafstand parallelle sleuven gegraven. Op deze wijze wordt ernaar gestreefd om minstens 10% van de totale oppervlakte aan de prospectie te onderwerpen. Bijkomend moet 2,5% van de terreinoppervlakte afgegraven worden door middel van kijkvensters of extra sleuven om de afbakening van zones met sporen en de betekenis van de aangetroffen sporen te verduidelijken.

Het projectgebied heeft een totale oppervlakte van 3210m². Het meest zuidoostelijke perceel is centraal bebouwd met een woning. Langs de zuidwestelijke zijde van dit gebouw loopt een oprit tot een schuur die de gehele breedte van de noordwestelijke perceelsgrens inneemt. Om de toegang tot het achterliggende terrein te verzekeren werd de zuidwestelijke helft van deze schuur voorafgaand aan het vooronderzoek afgebroken. De twee noordwestelijke percelen waren in gebruik als grasland, waarbij het meest noordwestelijke stuk grond in gebruik was als tuin met bomen en struiken. Gezien de aanwezige gebouwen, septische put, rioleringen en nutsleidingen op het zuidoostelijke perceel kon in deze zone van 670m² geen onderzoek worden uitgevoerd. Daarnaast kunnen ook de grachten die binnen het plangebied vallen als ontoegankelijk beschouwd worden. De zuidwestelijke grens van het projectgebied valt in het traject van een gracht die aansluit op een dwarsgracht die het terrein doorsnijdt van het noordoosten naar het zuidwesten. Deze grachten beslaan een oppervlakte van ongeveer 230m² die binnen het projectgebied valt. In totaal bleek ongeveer 900m² van de oppervlakte van het plangebied niet toegankelijk voor onderzoek, en kon een oppervlakte van 2310m² aan de prospectie onderworpen worden.

Er werden zes proefsleuven aangelegd aan de Schuiterstraat. De inplanting van deze proefsleuven wijkt af van de gangbare configuratie waarbij parallelle sleuven met een tussenafstand van 15m as op as worden gegraven. Op vraag van de opdrachtgever — en met toestemming van de Dienst Stadsarcheologie Gent — werden de proefsleuven zodanig ingeplant dat ze de zones

Figuur 14: Het projectgebied met de aangelegde proefsleuven en het kijkvenster geprojecteerd op de kadasterkaart (© Geopunt)

waarin de nieuwe woningen gebouwd zullen worden ontzien. Op het meest noordwestelijke perceel (855b²) werden drie sleuven aangelegd. Sleuf 1 loopt met een NO-ZW oriëntatie parallel aan de noordwestelijke perceelsgrens. Sleuven 2 en 3 staan haaks hierop en hebben een tussenafstand van 18m as op as, waarbinnen het meest noordwestelijk bouwvolume is gepland. In het centrale perceel (854f) werden eveneens drie proefsleuven gegraven. Ze hebben een NW-ZO oriëntatie. Tussen sleuven 4 en 5 — de meest zuidwestelijke, waartussen het tweede bouwvolume gepland wordt — ligt een afstand van ongeveer 17m as op as. Tussen sleuven 5 en 6 bedraagt de afstand 14m as op as. Met deze zes proefsleuven werd 254,4m² vrijgelegd. Dit komt overeen met 7,9% van de totale oppervlakte van het plangebied en 11% van de toegankelijke oppervlakte (2310m²) van het terrein. Tegen de zuidwestelijke zijde van proefsleuf 6 werd een kijkvenster van 61,5m² aangelegd. Dit brengt de onderzochte oppervlakte op 9,8% van de totale oppervlakte en 13,7% van de toegankelijke zone.

Figuur 15: Onder toezicht van de archeologen graaft de rupskraan de proefsleuven

Figuur 16: De proefsleuven, bodemprofielen, hoogtes en sporen worden met een GPS-toestel opgemeten

De aanleg van proefsleuven en kijkvensters gebeurde met een rupskraan van 22ton voorzien van een tandeloze graafbak van 2m breed. Onder begeleiding van de archeologen werden de bovenste pakketten van de bodem weggegraven tot op het archeologisch niveau. Het archeologisch niveau is de diepte waarop archeologische sporen zichtbaar worden ten opzichte van de ongestoorde moederbodem. In iedere sleuf werd minstens één bodemprofiel gemaakt. Hiervoor werd de bodem plaatselijk verder verdiept om inzicht te krijgen in de bodemopbouw van het terrein. De verkregen profielen werden uitgebreid geregistreerd. Aangetroffen sporen werden opgeschaafd, ingekrast, gefotografeerd, beschreven in een digitale sporenlijst en opgemeten met een GPS-toestel. Alle sporen kregen een uniek nummer waarbij het eerste cijfer verwijst naar de proefsleuf of het kijkvenster, en de twee laatste cijfers naar het volgnummer van het spoor binnen de sleuf of kijkvenster. Behalve de sporen werden ook de contouren van de sleuven en kijkvensters, de hoogtes van het archeologisch vlak en het maaiveld, en de locatie en diepte van de profielputten met een GPS-toestel ingemeten. Vondsten werden in gripzakjes voorzien van de projectcode (DRO-SCH-16) en het spoornummer verzameld. Van één spoor werd een doorsnede gemaakt omdat zijn datering niet duidelijk was. Tijdens het project werden overzichtsfoto's vanuit de sleuven gemaakt. Aan het eind van het veldwerk werden bovendien sporen- en overzichtsfoto's van op grotere hoogte genomen. Tenslotte werden de sleuven en sporen op metalen objecten gescand met een metaaldetector.

De verwerking van het project omvatte verschillende aspecten. Zo werden alle vondsten gewassen. Daarna werden ze gedroogd en indien nodig verder gereinigd. Alle vondstensembles werden gefotografeerd, gedetermineerd en beschreven in een database, en voorzien van een vondstenkaartje. De sporenlijst in de database werd waar nodig aangevuld, en een sleuvenlijst werd opgesteld. De veldopmetingen werden verwerkt tot een gegeorefereerd grondplan, dat verder werd bewerkt in QGIS. Alle foto's werden geordend en benoemd, en per sleuf werd een Harrismatrix opgesteld. Daarna konden alle gegevens verwerkt worden in dit rapport. In een laatste fase werd het rapport gedrukt en de digitale bijlage aangemaakt. Het analoog en digitaal archief wordt bewaard bij De Logi & Hoorne.

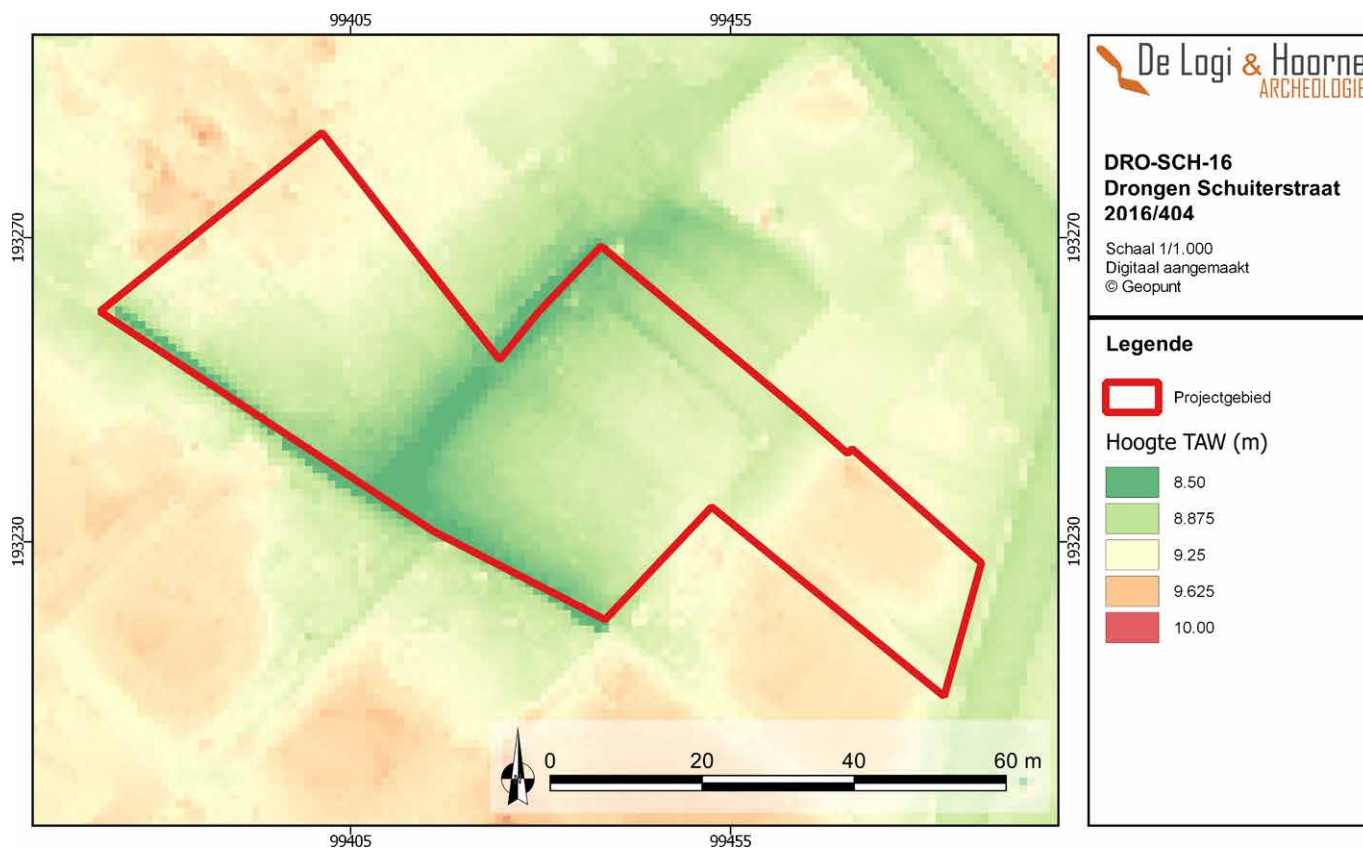
9. Resultaten

9.1. Bodemkunde en natuurlijke sporen

Het projectgebied is gelegen op een dekzandrug in de Vlaamse Vallei. Deze dekzandrug werd gevormd in de zeer koude periode van het laat-pleniglaciaal (29.000 tot 13.000 jaar geleden). De rivierwerking en vegetatie waren in deze periode zeer beperkt waardoor transversaal op de overheersende noord-tot noordwestelijke winden dekzandruggen ontstonden in de laag gelegen en met zand opgevulde Vlaamse Vallei. Ook de dekzandrug tussen Maldegem en Stekene werd in deze periode gevormd. Deze dekzandrug damde de Vlaamse Vallei af waardoor het afvoersysteem niet meer in noordelijke richting naar de Vallei van Oostende afwaterde maar oostelijk moest afbuigen om via het doorbraakdal van Hoboken de Beneden-Schelde te bereiken (BORREMANS 2015: 219). Op de bodemkaart van België staat het grootste deel van het plangebied gekarteerd als matig droge zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Lcc). De World Reference Base for Soil Resources (WRB) classificeert deze bodem als een retisol met *eutric* en *loamic* als qualifiers. Dit wijst op een bodem met een klei-aanrijkingshorizont met een polygonaal patroon en een hoge basenverzadiging. Het meest zuidoostelijke deel van het terrein — waarop de woning ligt — en een smalle strook langs de noordwestelijke grens van het projectgebied zijn als bebouwd (OB) aangegeven.

Het hoogste punt van het terrein bevindt zich in het noorden waar de TAWwaarden schommelen rond 9,3m. Van daaruit helt het terrein af naar het westen en het zuidoosten. De laagst gelegen zone situeert zich rond de gracht die percelen 854f en 855b2 van elkaar scheidt. Hier bedragen de TAWwaarden 8,5 tot 8,8m. Ten zuidoosten van deze zone stijgt het maaiveld opnieuw in zuidoostelijke richting tot 9,1m TAW. Uit het vooronderzoek blijken de gronden ten noordwesten van de centraal gelegen gracht een hogere leemfractie te vertonen dan de gronden ten zuidoosten van deze gracht die duidelijk zandiger zijn.

In het noordwesten van het terrein, in sleuf 1 en de noordwestelijke delen van sleuven 2 en 3, werd bovenop de moederbodem een circa 0,35m dik lichtbeige droog zandig pakket aangetroffen dat waarschijnlijk als een ophogingspakket mag geïnterpreteerd worden. In het

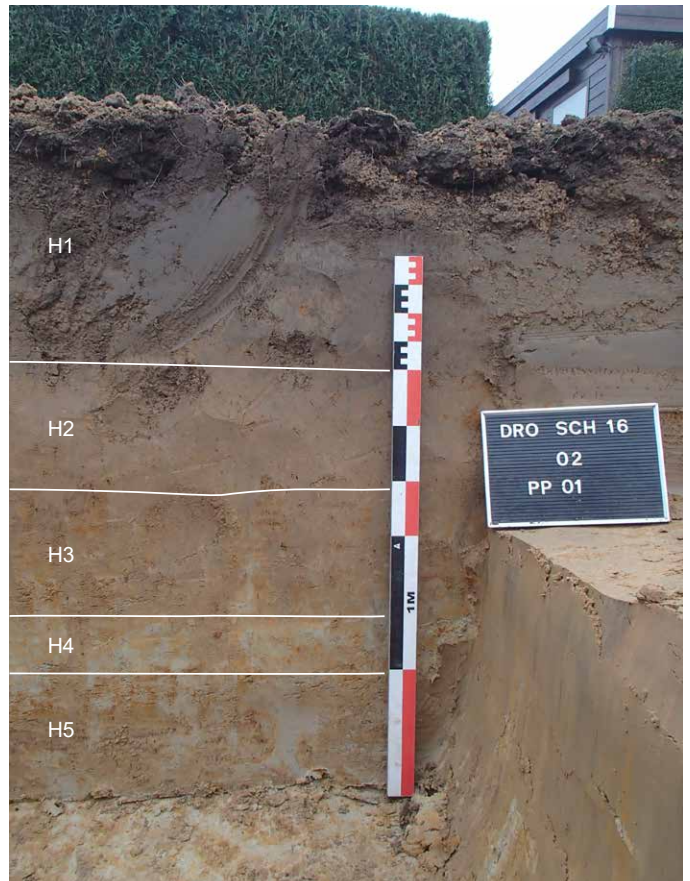
Figuur 17: Het projectgebied op het digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

Figuur 18: Grondplan met aanduiding van de gemaakte bodemprofielen en natuurlijke sporen (© Geopunt)

Figuur 19: Restanten van een B horizont in sleuf 3

Figuur 20: Referentieprofiel 02PP01

Figuur 21: Spoor 0203 is een windval aangetroffen in het zuidoosten van sleuf 2

lager gelegen zuidoosten van sleuf 3 werden bovenop de C horizont de restanten van een B horizont vastgesteld. Dit pakket bleef hier wellicht bewaard omdat het lager is gelegen en door al dan niet geleidelijke nivellering bedekt en beschermd werd. De bodemopbouw is elders op het terrein eerder gelijklopend: onder de zwarte tot donkerbruine teelaarde is een grijsbruine laag aanwezig die geïdentificeerd kan worden als een ouder en bijgevolg meer uitgelopen deel van de ploeglaag. Hieronder bevindt zich de beigegele tot roestkleurige moederbodem, waarvan het bovenste deel plaatselijk sterk gebioturbeerd kan zijn. De diepte van het archeologisch niveau ten opzicht van het huidige maaiveld bedraagt gemiddeld 0,6m. Het diepst — 0,8m — moest gegraven worden in het noorden, het minste diep — 0,5m — centraal in het oosten.

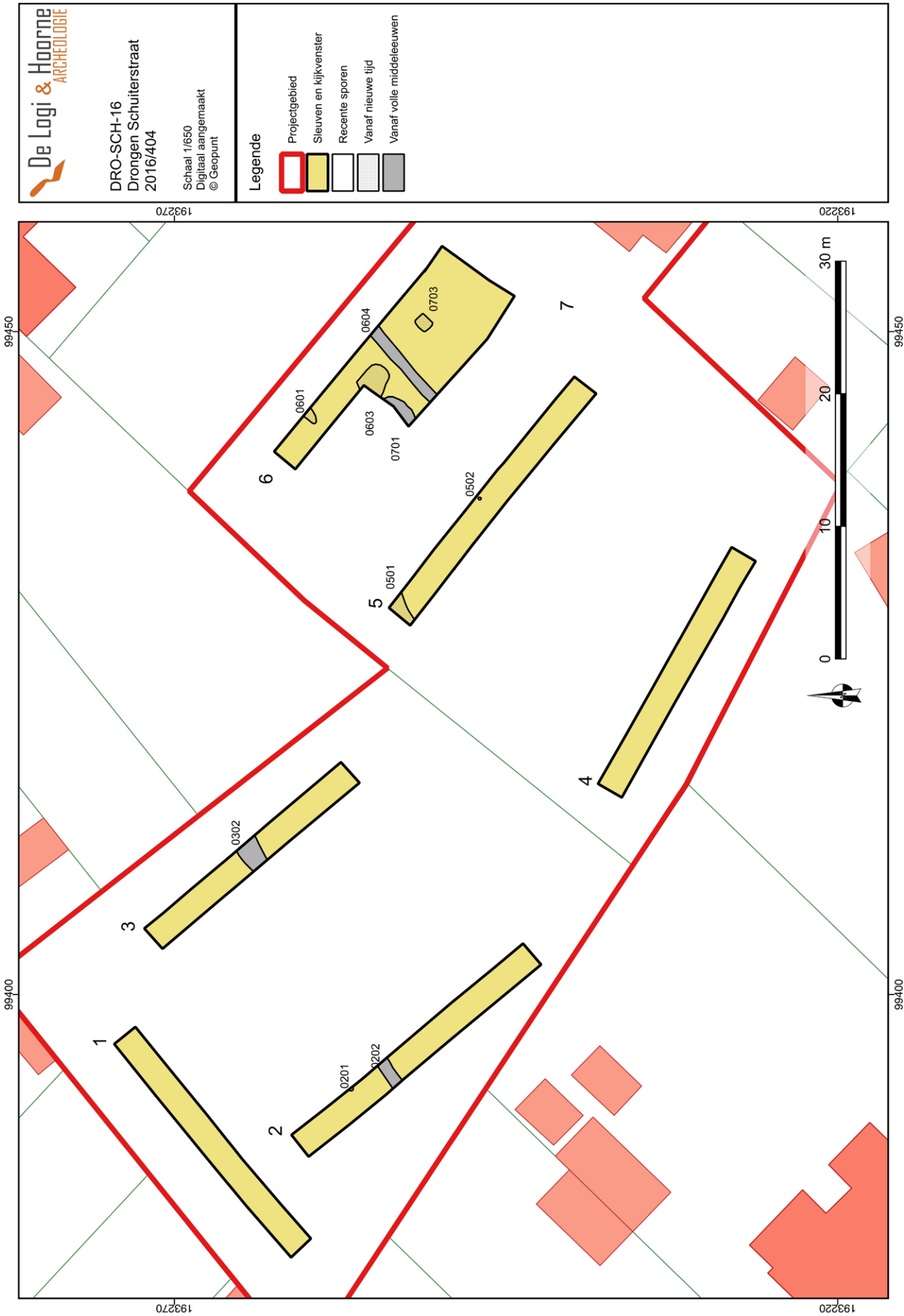
Profiel 02PP01 werd weerhouden als referentieprofiel en bestaat uit een ploeglaag (Ap) van 0,40m dik (H1). Hieronder bevindt zich een tweede ploeglaag (Ap2) van 0,21m dik (H2). Vanaf 0,65m onder het maaiveld bevindt zich een aanrijkingshorizont (B1) van 0,22m dik. Onder deze B-horizont bevindt zich een uitlogingshorizont (E) 0,10m dik op de kleiaanrijkingshorizont B2t die vanaf 0,95m onder het maaiveld tot het einde van het profiel op 1,20m diepte aanwezig is. Deze B2t-horizont vertoont een polygoonstructuur met uitloging langs de randen. In een ongestoord profiel komt de Bt-polygoonstructuur voor op een diepte van ongeveer 0,30 tot 0,45m tot 1,20m diepte. Daarboven bevindt zich een bruine B-horizont en een A van enkele centimeters (AMPE 2015: 309). In het referentieprofiel is deze Bt-polygoonstructuur echter gelegen op 0,95m onder het maaiveld. De bodem hier werd opgehoogd. Het oorspronkelijke oppervlak is hierbij opgenomen in H2.

Sporen van natuurlijke oorsprong werden in beperkte hoeveelheid aangesneden. Het gaat vooral om gangen van mollen, maar er werden ook twee windvallen (in sleuf 2 en kijkvenster 7) gevonden. Spoor 0203 is het spoor van een windval dat in het zuidoostelijk deel van proefsleuf 2 werd aangetroffen. Het is een vaag afgelijnde lichtgrijze ovale vlek die door de noordoostelijke sleufrand werd gesneden. Het spoor meet 3,5 op minstens 1,3m. Spoor 0702 is een deels aangesneden vage grijze tot lichtgrijze onregelmatige verkleuring die als windval wordt geïnterpreteerd. Het spoor was minstens 4,6 bij 2,2m groot.

9.2. Antropogene sporen

Sporen van de mens in het verleden zijn eveneens beperkt aanwezig. In sleuf 1 — in het noordwesten van het terrein — werd over de vrijgelegde afstand van 21,4m geen enkel antropogeen spoor opgemerkt. In het zuidwestelijk uiteinde waren wel bruin-grijze natuurlijke verkleuringen zichtbaar die veroorzaakt zijn door de hier tot voor kort aanwezige begroeiing. In de iets zuidelijker gelegen proefsleuven — sleuven 2 en 3, met lengtes van respectievelijk 23,6 en 19,8m — werden met uitzondering van één antropogeen spoor enkel een recent en een natuurlijk spoor vastgesteld. Spoor 0201 bevindt zich in het noordwestelijk deel van de sleuf en is een scherp afgelijnd NO-ZW georiënteerd grijs spoor dat door de noordoostelijke sleufrand wordt gesneden. Het spoor meet 0,35 op minstens 0,24m en bevatte een aantal stukken baksteen. Op basis van deze gegevens gaat het wellicht om een deel van een kuiltje of paalspoor uit de recente periode. In het zuidoostelijk deel van de proefsleuf werd een windval (0203) aangesneden (zie *supra*). Centraal in sleuf 2 werd het spoor van een NO-ZW lopende gracht (0202) aangesneden. Dit spoor was vrij sterk uitgelopen en homogeen lichtgrijs van kleur. Het spoor van deze gracht werd ook in de meer noordoostelijk gelegen sleuf 3 herkend (0302), en kon dus over een afstand van 21,5m worden vastgesteld. In sleuf 2 had de gracht een breedte van 0,96m en werd op het spoor een doorsnede gemaakt. De gracht heeft een komvormig profiel met een diepte van 0,42m onder het archeologisch niveau. In doorsnede bleek het spoor gebioturbeerd en had het een eerder homogene lichtgrijze vulling. Er werden in doorsnede geen verschillende pakketten zichtbaar in de opvulling. Spoor 0202 leverde tijdens het veldwerk zes grijs gebakken wandscherven (12g) op. Het aardewerk is verschaald met kwarts en chamotte en vertoont geen duidelijke draairingen, mogelijk is het traag gedraaid. Dit materiaal precies dateren is moeilijk, maar een datering vanaf de volle middeleeuwen is mogelijk. In sleuf 3 was het spoor van de gracht met 1,6m iets breder. In geen van beide sleuven waren indicaties voor wijzigingen in het traject van het spoor zichtbaar.

De aanwezigheid van de gracht kan niet verklaard worden op basis van de 19de-eeuwse historische kaarten. Op de Ferrariskaart (1777) staan binnen het plangebied een aantal bomenrijen afgebeeld die akkers en graslanden afbakenen. Eén dergelijke bomenrij komt qua

Figuur 22: Grondplan met aanduiding van alle antropogene sporen (© Geopunt)

Figuur 23: Spoor 0201 heeft een recente datering

Figuur 24: Bodemkundige verkleuringen in sleuf 1

Figuur 25: Spoor 0202 is een gracht die ook in sleuf 3 aanwezig was

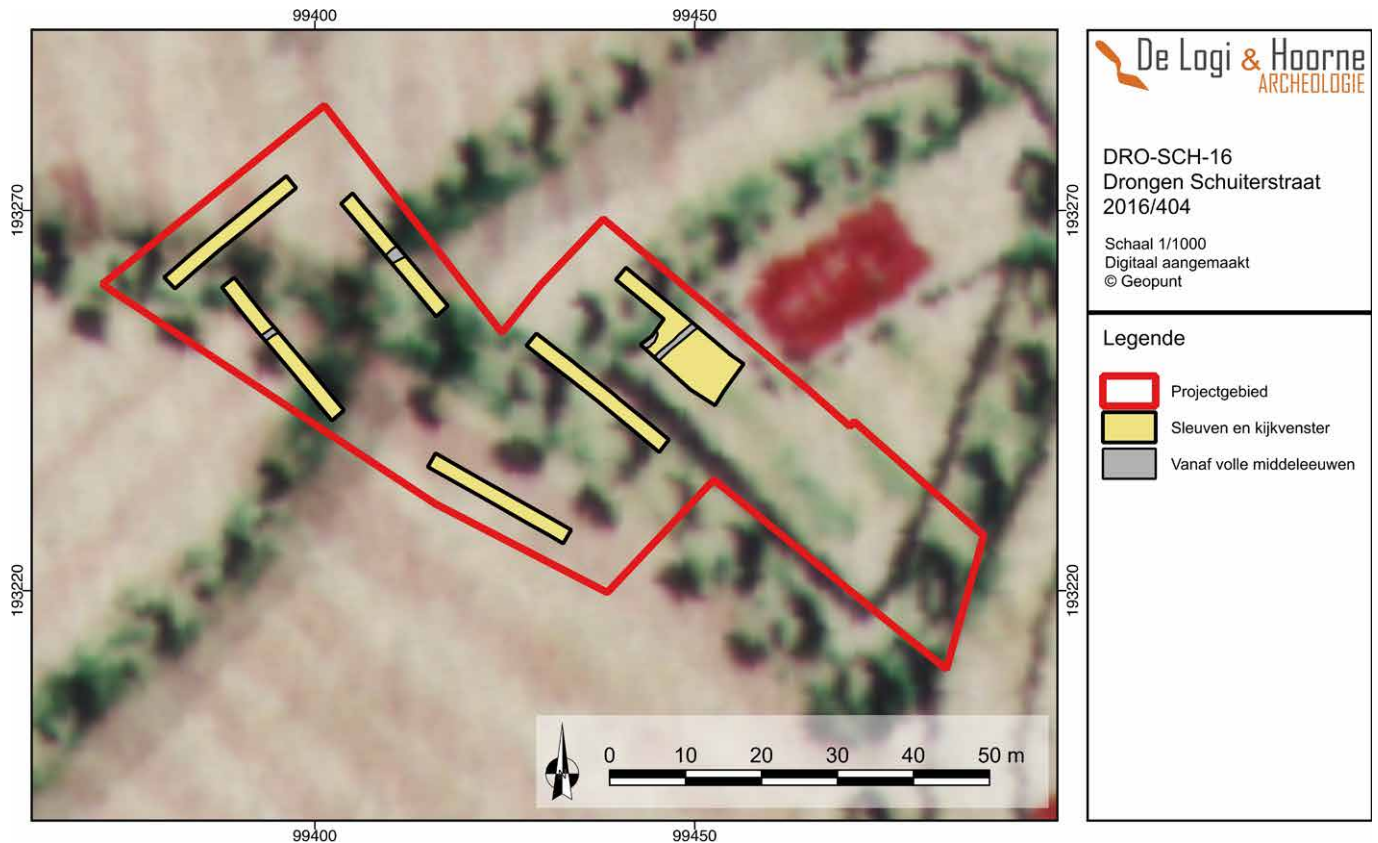
Figuur 26: Doorsnede op spoor 0202

Figuur 27: De vondsten gedaan in spoor 0202

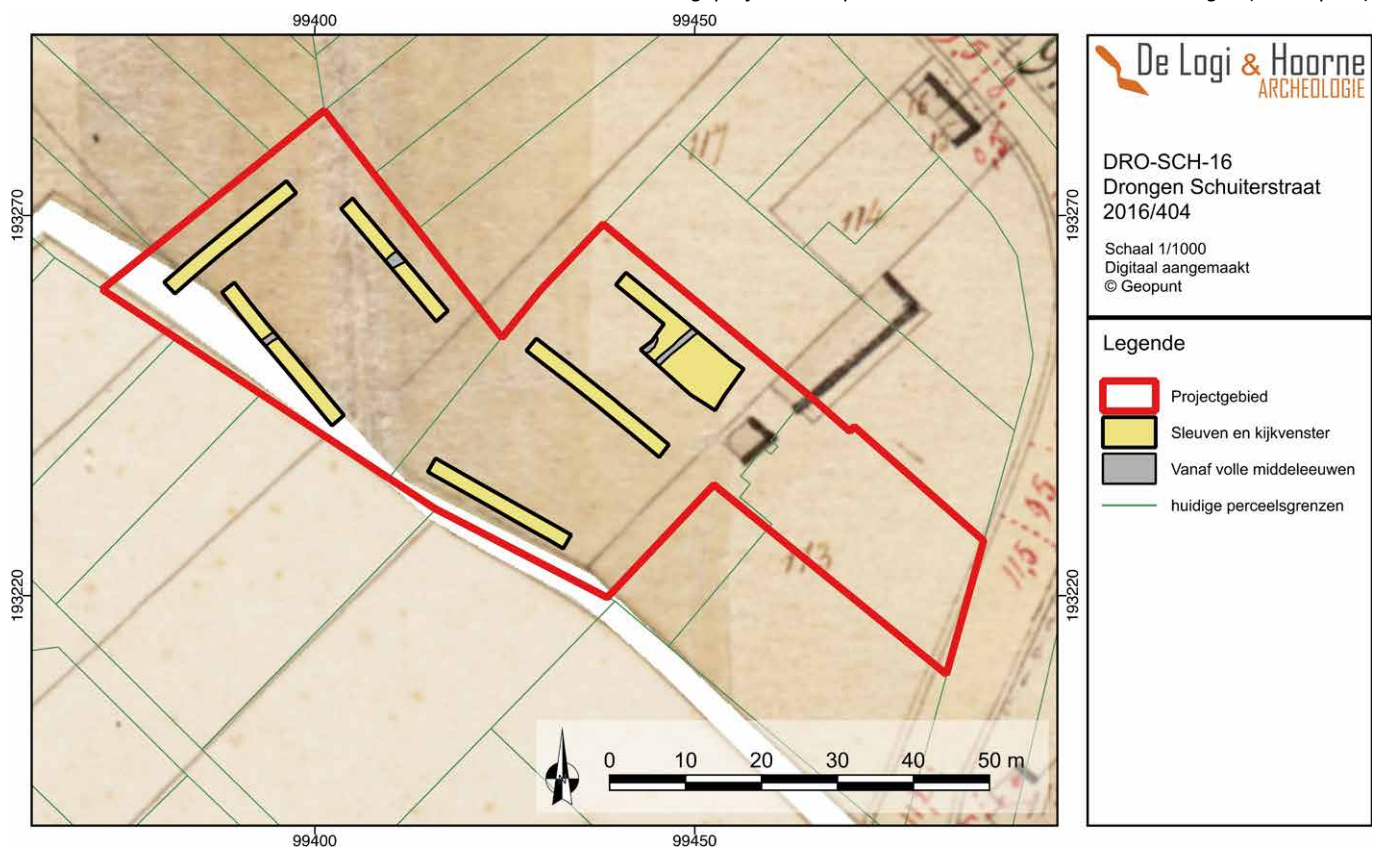
Figuur 28: Het noordoostelijk vervolg van gracht 0202 in sleuf 3

Figuur 29: Het grondplan met de aanwezige grachtsporen geprojecteerd op een detail van de Ferrariskaart (© Geopunt)

Figuur 30: Het grondplan met de aanwezige grachtsporen, en de huidige perceelsgrenzen geprojecteerd op een detail van de Atlas der Buurtwegen (© Geopunt)

ligging min of meer overeen met de aangetroffen gracht. Het feit dat deze indeling niet meer op de jongere kaarten aanwezig is, wijst erop dat het spoor voor het midden van de 19de eeuw werd gedempt. De bomenrij op de Ferrariskaart kan langs de gracht gestaan hebben, maar de kaart toont niet aan of deze gracht op dat moment al of nog in gebruik was. Daarnaast valt het op dat de aangesneden gracht zich in het verlengde bevindt van de kadastrale grens tussen de in het noordoosten aanpalende percelen 855v2 en 855l3, en bijgevolg mogelijk teruggaat tot een vroegere percelering. Het in de opvulling van de gracht verzamelde aardewerk suggereert een oudere datering, mogelijk al in de volle middeleeuwen. In dat geval kan ervan uitgegaan worden dat de structuur al gedempt was voor de aanmaak van de historische kaarten.

In de zuidoostelijke helft van sleuf 3 werd de proefsleuf ingenomen door een donkerbruine tot donkergrijze bodem. In deze zone daalt het archeologisch niveau vrij drastisch — van 8,6 tot 8,1m TAW — in de richting van de functionele gracht die het terrein van het noordoosten naar het zuidwesten doorsnijdt. De verkleuring is de restant van een B horizont (zie *supra*) en kreeg spoornummers 0301 en 0303 en werd door grachtspoor 0302 gesneden.

Proefsleuf 4 bevindt zich in het zuidwesten van het plangebied. De sleuf had een lengte van 21m en leverde geen enkel spoor op. Sleuf 5 werd over een afstand van 23,1m gegraven en ligt centraal in het zuidelijk deel van de geprospecteerde zone. In het noordoostelijk uiteinde van deze proefsleuf werd een spoor (0501) deels aangesneden. Het gaat om een donkergrijs scherp afgelijnd spoor dat vermoedelijk deel uitmaakte van een grote kuil of een gracht. De afmetingen van het spoor bedragen minimum 2,3 bij 1,5m. In de vulling van spoor 0501 werden kleine brokjes baksteen opgemerkt. Een stukje baksteen (7g) en een oxiderend gebakken gedraaide wandscherf met dekkende groenbruine loodglazuur (5g) werden uit de opvulling van het spoor gehaald. Op basis van deze gegevens werd het spoor vanaf de nieuwe tijd gedateerd. Centraal in sleuf 5 werd een recent paalspoor (0502) opgetekend. Dit ovaal spoor bevatte nog de restanten van een houten paaltje, had een heterogeen donkergrijze vulling en was scherp afgelijnd. Spoor 0502 mat 0,21 bij 0,18m en was NO-ZW georiënteerd. In de zuidoostelijke helft van de sleuf werden enkel nog twee natuurlijke vlekken (0503 en 0504) afgelijnd.

Figuur 31: Zicht op de aanleg van proefsleuf 4

Figuur 32: Spoor 0501 aangetroffen in het noordwesten van sleuf 5

Figuur 33: Vondsten gedaan in spoor 0501

Proefsleuf 6 werd over een afstand van 18,5m gegraven in de zuidoostelijke hoek van het terrein. In de noordwestelijke helft van de sleuf werd een NO-ZW georiënteerd spoor (0601) aangetroffen. Dit langerekt spoor is scherp afgelijnd en heeft een heterogene vulling waarin grote stukken van moderne dakpannen voorkomen. Vermoedelijk gaat het om een deel van een kuil. Tijdens het onderzoek werden twee stukjes dakpan (52g) en een grote randscherf (136g) van een oxiderend gebakken gedraaide kom met hoge opstaande rand en dekselgeul dekkend voorzien van een bruingroen loodglazuur ingezameld. Op basis van de vondsten uit en de kleur, textuur en aflijning van de opvulling wordt het spoor vanaf de nieuwe tijd gedateerd.

Tegen de zuidwestelijke zijde van proefsleuf 6 werd een kijkvenster (7) van 61,5m² gegraven, waarin de overige sporen van sleuf 6 verderlopen. Ongeveer centraal in sleuf 6 en op de noordoostelijke hoek van kijkvenster 7 werd een grote afgerond rechthoekige kuil (0603) aangesneden. Dit spoor had een NW-ZO oriëntatie en een scherpe aflijning. De vulling van de kuil was heterogeen donkergrijs en leverde een wandscherf in steengoed (27g) op. Op basis van de bakking en het uitzicht van de aardewerkscherf en de kleur, textuur en aflijning van de vulling van de kuil wordt het spoor vanaf de nieuwe tijd gedateerd. Ongeveer 4m ten zuidoosten van dit spoor werd een gelijkaardige, maar kleinere, kuil (0703) aangetroffen. Dit spoor had een afgerond rechthoekige vorm en was NO-ZW georiënteerd. Kuil 0703 had een heterogene donkergrijze vulling, een scherpe aflijning en was 1,2 op 1m groot. Hoewel in de opvulling van deze kuil geen vondsten werden gedaan, kan het spoor op basis van de kleur, textuur en aflijning van zijn vulling eveneens vanaf de nieuwe tijd gedateerd worden. Net ten zuidwesten van kuil 0603 werd tegen de sleufwand van het kijkvenster de rand van een groot spoor (0701) vrijgelegd. Dit vrij scherp afgelijnd spoor met een homogene lichtgrijze vulling mat minstens 2,8 bij 0,96m. De vulling van het spoor leverde drie stukken Doornikse kalksteen (213g) en twee oxiderend gebakken en gedraaide wandscherven op: één bruinrode met dekkende loodglazuur (3g), en één is met de aanzet van een steel vermoedelijk afkomstig van een steelpan (14g) en is voorzien van spatten loodglazuur op de buitenwand. De kenmerken van het spoor en het aangetroffen aardewerk suggereren eerder een datering in de nieuwe tijd.

Figuur 34: Recent spoor 0502

Figuur 35: Spoor 0601 in het noordwestelijk uiteinde van sleuf 6

Figuur 36: Vondsten gedaan in spoor 0601

Figuur 37: Zicht op het aangelegde kijkvenster

Een laatste antropogeen spoor in proefsleuf 6 en kijkvenster 7 is een gracht (0604) die grote gelijkenissen vertoont met het grachtspoor dat in het noordelijk deel van het terrein werd aangesneden. Dit spoor heeft een uitgeloogde lichtgrijze vulling, meet minstens 6,8 bij 0,88m en een NO-ZW verloop. In de meer zuidwestelijk gelegen sleuven 4 en 5 was de gracht niet aanwezig, wat erop wijst dat het spoor ergens tussen sleuven 5 en 6 stopt of afdraait. Ook hier bieden de 19de-eeuwse historische kaarten geen verklaring voor de aanwezige gracht. Op de Ferrariskaart is opnieuw een bomenrij aanwezig nabij dit spoor. De NO-ZW lopende bomenrij mondt ter hoogte van sleuf 5 uit in een haakse rij, en loopt niet verder in zuidwestelijke richting. Of deze en de meer noordelijke gracht effectief herkend kunnen worden op de kaart van Ferraris blijft erg onzeker, aangezien de weergave van perceelsgrenzen op deze kaart niet fijn of precies is.

10. Conclusies en aanbevelingen

Midden november 2016 werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein van 3210m² aan de Schuiterstraat 34 in Drongen, Gent. Cohousing De Nieuwe W zal hier in de nabije toekomst een cohousingproject opbouwen met zes woningen en een gemeenschappelijk paviljoen. Omdat deze plannen een bedreiging vormen voor eventueel in de bodem aanwezige archeologische restanten, adviseerde de Dienst Stadsarcheologie Gent een archeologisch vooronderzoek voorafgaand aan de bouwwerken. Dit onderzoek moest aantonen of op het projectgebied archeologische sites aanwezig zijn, en of deze met een vervolgonderzoek nader bestudeerd moeten worden. Met zes proefsleuven en een kijkvenster werd 9,8% van de totale oppervlakte, of 13,7% van de toegankelijke oppervlakte van het plangebied geëvalueerd.

De oudste sporen op het terrein zijn twee NO-ZW lopende grachten. Op basis van het historisch kaartmateriaal kan besloten worden dat beide sporen gedempt waren voor het midden van de 19de eeuw. De wandscherven die in één van beide grachten werden aangetroffen laten geen nauwkeurige datering toe, maar een datering vanaf de volle middeleeuwen is mogelijk. Behalve beide grachten werden geen andere sporen met een gelijkaardige datering of vergelijkbare

Figuur 38: Sporen 0603, 0604 en 0701 in het kijkvenster

Figuur 39: Aardewerk gevonden in spoor 0603

Figuur 40: Vondsten gedaan in spoor 0701

Figuur 41: Antropogeen spoor 0703 en natuurlijke sporen 0702, 0704, 0705 en 0706

opvulling vastgesteld. De overige aangetroffen sporen wijzen evenmin op de aanwezigheid van archeologische sites binnen het projectgebied, en zijn mogelijk (afval)kuilen die horen bij de bewoning — of een voorloper hiervan — die net ten noordoosten van het plangebied op de 18de- en 19de-eeuwse historische kaarten is aangeduid. Hoewel de archeologische voorkennis en de studie van historische kaarten en recente luchtfoto's een vrij hoog archeologisch potentieel van het terrein en een kans op goede bewaring van eventuele archeologische restanten suggereren, werden met het veldwerk geen indicaties voor archeologische sites op het terrein aangetroffen. De potentiële kenniswinst die met een archeologisch vervolgonderzoek op dit terrein kan geboekt worden lijkt op basis van dit onderzoek klein. Op basis van deze resultaten wordt geen verder archeologisch onderzoek binnen het projectgebied te Drongen aanbevolen.

Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016a. *Kasteeldomein Kapellegoed*, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/26411> (geraadpleegd op 17 november 2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016b. *Boerenarbeiderswoningen*, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/26406> (geraadpleegd op 17 november 2016).

AMPE C., 2015. Bodem. In: BORREMANS M. (red.), *Geologie van Vlaanderen*, Gent: 261-338.

BERKERS M., 2009. Drongen, Wafelijzerhoeve. *Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nummer 3: 113-115.

BORREMANS M., 2015. Cenozoïcum: het Quartair. In: BORREMANS M. (red.), *Geologie van Vlaanderen*, Gent: 189-258.

BOURGEOIS J., MEGANCK M., SEMEY J. & VERLAECKT K., 1999. Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen. *Archeologische Inventaris Vlaanderen*, buitengewone reeks 7 nummer III, Gent.

DEBRABANDERE F., 2003. *Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk*, Antwerpen.

DEBRABANDERE F., DEVOS M., KEMPENEERS P., MENNEN V., RYCKEBOER H. & VAN OSTA W., 2010. *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek*, Leuven.

DE CLERCQ W., 1997. Onbekend is onbemind. De vroege middeleeuwen in het westen & noordwesten van Oost-Vlaanderen, gezien vanuit archeologisch perspectief. *Handelingen der maatschappij voor geschiedenis en oudheidkunde te Gent* LI: 21-36.

DE CLERCQ W. & STOOPS G., 2010. Een inheems-Romeinse nederzetting te Drongen-Keiskant (Gent, O.Vl.). *Romeinendag* 2010: 105-110.

DE MULDER G. & STOOPS G., 2011. Een aantal kuilen uit de metaaltijden onder de voetbalgrasmat te Drongen/Keiskant (prov. Oost-Vlaanderen, België). *Lunula. Archaeologia protohistorica* XIX: 75-82.

DE REU J., 2014. De chronologische context van de Bronstijdgrafheuvel in Zandig-Vlaanderen (België). Een revisie van ¹⁴C chronologie. *Lunula Archaeologia protohistorica* XXII: 13-21.

<

Spoornr.	Inv-nr.	Spooronderdeelnr.	Datum	Werkput	Vak	Sector	Vlak	Kwadr.	Coupe	Structuur	Rand.	Fragment	Aantal	Rand (g)	Fragment (g)	G	Soort	Versiering	Algemene datering	Specifieke datering	Opmerking	Inzamelwijze	Tekeningnr.	Fotonr.	Kaartnummer	Homogeniteit	Coördinaten
0601	0601. BK.00001	0601.L.	18/11/2016				1				1	1	2	40	12	52	dakpan					manueel					
0501	0501. BK.00002	0501.L.	18/11/2016				1					1	1		7	7	baksteen					manueel					
0701	0701. BK.00003	0701.L.	18/11/2016				1					3	3		213	213	natuursteen					manueel					

Sporenlijst
2016-404 DHO-SCH-16

Spoornr.	LV	Werkput	Vlak	Sector	Vak	TAW	Aflijning	Vorm	Datum	Lengte	Breedte	Diepte	Oriëntatie	Coupevorm	Spoorassociatie	Jonger dan	Ouder dan	Gelijkijdig met	Spooronderdelen	Kleur	Inclusies	Coupees + coördinaten	Kaartenlijst	opmerkingen	datering	subdatering	interpretatie
0201	☐		1				duidelijk	Rond	25/10/2016	0,35	0,24		NO-ZW						0201.L.1 - ho./he.: - textuur:Zandleem - bio.: 0201.L.10301d.L.1 - Baksteen - 20% - groter dan 20mm						Recent		Kuil
0202	☐		1				vaag	Lineair	15/11/2016	2	0,96	0,42	NO-ZW						0202.L.1 - ho./he.:Homogeen - textuur:Zandleem - bio.: 0202.L.1: Bruin Bruingrijs						Middeleeuwen		Gracht
0203	☐		1				vaag	Ovaal	15/11/2016	3,5	1,3		ZO-NW						L.1 - ho./he.:Homogeen - textuur:Zandleem - bio.: L.1: Lichtbruin, Lichtgrijs								Windval
0301	☐		1				vaag	Langgerekt	15/11/2016				ZO-NW						0301.L.1 - ho./he.:Heterogeen - textuur:Zandleem - bio.: 0301.L.1: Bruin Bruingrijs								Natuurlijk
0302	☐		1				vaag	Lineair	15/11/2016	2	1,6		NO-ZW						0302.L.1 - ho./he.:Homogeen - textuur:Zandleem - bio.: 0302.L.1: Lichtgrijs Bruin						Middeleeuwen Nieuwe tijd		Gracht
0303	☐		1						15/11/2016																		Natuurlijk
0501	☐		1				duidelijk	Lineair	18/11/2016	2,3	1,5		NO-ZW						0501.L.1 - ho./he.:Homogeen - textuur:Grof zand - bio.: 0501.L.1: Donkergrijs						Recent		Kuil
0502	☐		1				duidelijk	Ovaal	18/11/2016	0,21	0,18		NO-ZW						L.1 - ho./he.:Heterogeen - textuur:Zandleem - bio.: L.1: Donkergrijs						Recent		Paalspoor
0503	☐		1				vaag	Ovaal	18/11/2016	0,4	0,37		ZO-NW														Natuurlijk
0504	☐		1				vaag	Ovaal	18/11/2016	0,32	0,28		O-W														Natuurlijk
0601	☐		1				duidelijk	Langgerekt	18/11/2016	1	0,84		NO-ZW						0601.L.1 - ho./he.:Heterogeen - textuur:Zandleem - bio.:0% 0601.L.1: Donkergrijs						Recent		Kuil
0602	☐		1				vaag	Langgerekt	18/11/2016				NO-ZW														Natuurlijk
0603	☐		1				duidelijk	Afgerond rechthoek	18/11/2016	2,4	2,1		ZO-NW						0603.L.1 - ho./he.:Heterogeen - textuur:Zandleem - bio.: 0603.L.1: Donkergrijs						Recent Nieuwe tijd		Kuil
0703	☐		1				duidelijk	Afgerond rechthoek	18/11/2016	1,2	1		NO-ZW						L.1 - ho./he.:Heterogeen - textuur:Zandleem - bio.: L.1: Donkergrijs								Kuil
0701	☐		1				duidelijk	Ovaal	18/11/2016	2,8	0,96								L.1 - ho./he.:Heterogeen - textuur:Zandleem - bio.: L.1: Lichtgrijs Grijs						Nieuwe tijd		Kuil
0604	☐		1				vaag	Lineair	18/11/2016	6,8	0,88		NO-ZW						0604.L.1 - ho./he.:Homogeen - textuur:Zandleem - bio.: 0604.L.1: Lichtgrijs								Gracht

Spoornr.	LV	Werkput	Vlak	Sector	Vak	TAW	Aflijning	Vorm	Datum	Lengte	Breedte	Diepte	Oriëntatie	Coupevorm	Spoorassociatie	Jonger dan	Ouder dan	Gelijkijdig met	Spooronderdelen	Kleur	Inclusies	Coupees + coördinaten	Kaartenlijst	opmerkingen	datering	subdatering	interpretatie
0702	☐		1				vaag	Onregelmatig	18/11/2016	4,6	2,2		NO-ZW														Windval
																					...						
0704	☐		1				vaag	Ovaal	18/11/2016				NO-ZW														Natuurlijk
																					...						
0705	☐		1				vaag	Ovaal	18/11/2016				NO-ZW														Natuurlijk
																					...						
0706	☐		1				vaag	Ovaal	18/11/2016																		Natuurlijk
																					...						

DRO-SCH-16
Drongen Schuiterstraat
2016/404

Schaal 1/650
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

- Projectgebied
- Sleuven en kijkvenster
- Recente sporen
- Vanaf nieuwe tijd
- Vanaf volle middeleeuwen

